

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasékos pént sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási pént sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Kedd, augusztus 24.

Mai számunk főbb közleményei:

- A szegedi nagygyűlés.
- A kultuszminiszter a vizsgák mellett.
- Lányi püspök harcias szövege.
- A nemzetközi orvoskongresszus.
- Bűnös asszonyok.
- A „Tribuna” manifestuma a párisi sajtóban.
- Pikáns akták az aradi hadbírósa előtt.
- Öngyilkos egyetemi tanársegéd.
- Hatvannyolcmillió korona borraaló.
- Nemzetközi repülőgépverseney.
- Letartóztatott „Spektorok.”

A miniszter és a vizsgák.

Arad, augusztus 23.

Ez a kérdés bizonyára nem ösmeretlen a közönség előtt, de sőt, akik az efféle nyilvántartják, azt is tudják róla, hogy a függőben levő ügyek közé tartozik, melyre nézve a tanügyi körök érdeklődéssel várták a kormány döntését. Az utóbbi években kialakult közvélemény ugyanis mind általánosabban sürgette, hogy az elemi iskolákban az évvégi nyilvános, ugynevezett parádés vizsgálatok töröltesenek el s helyettük évszázó ünnepélyek tartassanak, melyekben az iskolát és nevelést érdeklő előadások, felolvasások, szavallatok stb. adatnának előtanítók és tanítónők közös részvételével. Arad város iskolaszéke a közigazgatási bizottság útján fölterjesztett ez irányú kérelmére most válasz jött a tanügyi kormánytól, mely ennek a kérelemnek teljesítését a leg-határozottabban megtagadja. Először

is hivatkozik a leirat az 1868 és 1876. törvényekre, melyek a vizsgálatok tartását előírják, másodszor a tanügy és az iskola érdekében szükségesnek is tartja, hogy a növendékek a nyilvánosság előtti szerepléshez már korán hozzászokjanak, másrészt pedig hogy a szülők eme nyilvános vizsgálatok révén az iskolákat, melyekre gyermekeiket bizzák s melyek fenntartására annyit áldoznak, ellenőrizhessék s az azokban folyó tanítás és nevelés mi-benlétéről tudomást szerezzenek.

Kétségtelen, hogy a miniszternek, illetve a nevében intézkedő államtitkárnak bizonyos tekintetben igaza van, mert a mi törvény, az törvény és azt — amíg meg nem változtatják — meg kell tartani; a szülők ellenőrzési joga sem alap nélkül való, mert bizonyos, hogy az adóálléerekből fön-tartott és a családot oly közelről érintő intézmény, mint a népiskola, szükségképen a legszélesebb körű nyilvánosság ellenőrzése alá helyezendő, melyben nemcsak a törvényhatóság választotta felügyelőnek és a tanítás megfigyelésére kiküldött iskolaszéki tagoknak, hanem a közvetlenül érdekelt szülőknek is kell, hogy részük legyen. De hát mindezek dacára is be kell látni, hogy a népiskolák évszázó nyilvános vizsgája idejét mult, céltalan és visszás szokás, melyre a miniszternek a törvényre támaszkodó rideg elutasi-tás helyett előbb-utóbb más álláspontra kell helyezkednie.

Első sorban a törvényt — ha rossz, vagy túlélte magát, — meg lehet, sőt meg kell változtatni. Örök időkre nem hozzák a törvényt, s ha eljött az ideje, föl kell azt cserélni jobbal, vagy egészen eltörölni. Cs addig is, míg a jelen esetben ez megtörténhetik, lehet annak a magyarázatában, végrehajtásában oly módozatokat találni, melyek a célszerűtlenné, sőt károsná vált törvény hatályát lényegesen enyhítik. Uram istenem, hány jó törvény végrehajtását mulasztják el részben, vagy egészen opporunitási, vagy politikai okokból! S az őszinteség bizonyos hiányára kell következtetnünk, valahányszor egy miniszter valami reform létesítésénél oly *tüntetőleg* hivatkozik a törvényre, mint akadályra.

Ami már a kérdéses leirat amaz indokolását illeti, hogy az évvégi vizsgálatok fön-tartása a nyilvánosság és a szülői ellenőrzés lehetővé tételének szempontjából szükséges, erre nézve csak annyit jegyzünk meg, hogy az ellenőrzésnek ez a módja nagyon is hiányos és fogantat nélkül való. A szülők amugy is nagyon jól tudják, mi történik az iskolában, hogyan bánnak a gyermekekkel, mit tanítanak és mennyi leckével, házi dolgozattal terhelik meg őket napról-napra, hétről-hétre. Bizony jobban tudja ezt a szülő, mint bármely más ellenőrző szerve az iskolának, csak-hogy nem tehet ellene semmit, bár szomorú tapasztalata vagy alapos pa-

A bárói levél.

*

A király nemrég Szokoll József nyugalmazott alezredest, a nagyváradi társadalom előkelő s tiszteletben álló tagját bárói rangra emelte. A ki-nevezésről szóló királyi kiváltságlevelét most kéz-besítik a bárónak. A bárói levelet alább közöljük kuriózműképen, mert nem érdektelen annak be-mutatása, micsoda ceremóniák között történik még most is egy ilyen bárósítás. Az a hang, amelyen egy ilyen bárósítási levelet megszerkesztenek, méltán kelthet fölűnést, mert az tűnik ki belőle, hogy a legfelsőbb helyen még mindig középkori szertartási szabályok után indulnak a kitüntetések nyilvánításában.

A bárósítási levelet szó szerint itt közöljük:

MI

ELSŐ FERENC JÓZSEF

Ausztria császára, Csehország királya stb. stb.

és

Magyarország Apostoli királya

neked

Renoi Szokoll József

nyugalmazott alezredest kedvelt hívünknek, üdvöt és kegyelmet!

Mint hogy az uralkodó felségét semmi sem díszíti inkább, mintha az alattvalók köblében

felfedező erényt fejedelmi adékonysággal követik és jutalmazzák, — azt, ki magát jeles tettei, ügye-sége, dicséretes hajlama s állandó hűsége által megkülönböztette, újabb meg újabb cím, tisztesség s méltóság polcaira emelik, miszerint így a jutalom, kitüntetés és dicsőség vágyától mások is buzdit-tatva, minden szorgalmukat és egész törekvésüket edairányozzák és arra fordítják, hogy magukat jeles tetteik, tántoríthatlan hűségük és állhatatos ragaszkodásuk által fejedelmük előtt érdemesekké és kedvesekké tegyék — mi is e részben dicső emlékezetű elődeink, a boldogult magyar királyok példáját követve

téged

Renoi Szokoll Józsefet

apostoli királyi kegyelmünkre méltónak tar-tottunk. Kegyelmes tekintetbe és figyelembe vesz-szük azt, hogy Te harminchárom évet meghaladó legfelsőbb megelégedésünk nyilvánítása által is méltatott katonai szolgálatod alatt mindenkor köte-lességtudó, megbízható és törekvő tisztnek bizo-nyultál és hogy mindenütt és mindenkor eloget tettél hazafiúi kötelességednek s rendíthetetlen hű-séggel és loyaltással ragaszkodol Felségünkhöz és legmagasabb Trónunkhoz,

hogy tehát a világ előtt is örökre fennma-radandó tanuságát adjuk legfelsőbb kegyelmes meg-

elégedésünknek, azon hű és hasznos szolgálataidért, miket Magyarországnak szent koronája apostoli királyi Felségünk és felséges uralkodó. Házunk iránt minden időben és az alkalom szüksége sze-rint legnagyobb nyugalommal és tetterővel ritka ügyességgel és ernyedetlen buzgalommal tanusítottál, bizonyítottál és kitüntettél s miként

FELŐLED

bizton és kegyesen hisszük: jövődben is hasonló rendíthetetlen hűséggel és buzgalommal tanusítani, bizonyítani és kitüntetni meg nem szü-nöl, sőt legfőbb feladatodnak és kötelmednek fo-god ismerni, Téged

RENOI SZOKOLL JÓZSEFET

és hitvesedről született

báró Wildburg Szilvia Aloiza Adolfínától származó Rezső Vilmos Aladár nevű fia-dat, valamint Jozefa Klotild Margit nevű leá-nyodat s mindkét nembeli valamennyi törvényes ivadékokat is maradandó világos előkelt akara-tunknál fogva egyszersmind apostoli királyi leg-felsőbb hatalmunk teljességéből és különös kegyel-münkből

MAGYAR

bárói rangra

emeltünk és helyeztünk s megengedtük, hogy

nasza is van ebben az irányban. Hát még a parádés vizsga eredményei után, ahol gondoskodva van, hogy a felhívott tanulók tudjanak is valamit s közmegegyezésre feleljenek ennek ellenkezője botrány volna s épen nem felelne meg a mézes madzag szerepének, hivatásának. Igenis, — amint már érintettük — szükségesnek tartjuk a szülők ellenőrzési jogát a népiskolákban, de abban az értelemben, hogy közös értekezések vagy egyéb intézkedések révén módjukban legyen a szülőknek jogos panaszaikkal és méltányos óhajtaikkal hivatalos uton előhozakodniok és azok orvoslása, illetőleg teljesítése érdekében befolyjniok.

Egy szó mint száz, az elemi iskolák évvégi parádés vizsgái eltörlésére indult mozgalomnak arra az elutasító leiratra nemcsak megszűnnie, de még megállapodnia sem szabad. Meg kell szűnnie végre annak a visszás helyzetnek, hogy a tanító az intenzív, instruktív, lélekfejlesztő nevelés helyett az év második felét arra használja, hogy tanítványai az évvégi nyilvános vizsgán egyes kérdésekre a publikum szája-ize szerint felelni tudjanak.

A szegedi nagygyűlés.

Az Alföldi Függetlenségi Párt az önálló bankért.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 23.

Vasárnap délelőtt tartották meg Szegeden a Klauzál-téren körülbelül 3000 ember jelenlétében az országos nagygyűlést az önálló magyar bank ügyében. Az emelvényen a szegedi függetlenségi párt vezetősége, Becsey Károly dr. országgyűlési képviselő, az országos gyűlés szervezője, Koszó István dr. szegedi pártelnök s a következő országgyűlési képviselők foglaltak helyet: Ábrahám Dezső, Balogh Mihály, Balogh Ernő, Dobroszláv Péter, Faragó Antal, Fábry, Fried Lajos, Gotthard Sándor, Gyelmis Gerő, Hajdu Frigyes, Holló Lajos, Irsay József, Kardos Samu, Kecskeméthy Ferenc,

Kelemen Samu, Lányi Mór, Lázár Zoárd, Lovász Andor, Mahler György, Mukics Simon, Müller Károly (Arad), Papp Béla, Reöck Iván, Steiner Ferenc, Szappanos István, Szemere Huba, Szokoly Tamás, Tutschek Sándor, Váradi Imre és Zakariás János.

Becsey Károly dr. köszöntötte a nagygyűlés közönségét és a délmagyarországi és alföldi pártszervezetek képviselőit megjelent küldöttségeket. Zajos helyesléssel fogadott beszédben mutatott rá az önálló bank megteremtése érdekében indított harcra és arra, hogy a most meginduló küzdelemnek Szeged az első állomáshelye. Kossuth Ferenchez való törhetetlen ragaszkodással akarják a nemzetet a gazdasági függetlenség felé vinni. A helyesléssel fogadott beszéd után Koszó István dr. a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

Az önálló nemzeti bank ügyében Szegeden aug. hó 22 én tartott népgyűlés kimondja, hogy az önálló banknak 1911-re, az önálló vámterületnek pedig 1917-re leendő felállítását feltétlenül követeli. Üdvözlí a függetlenségi és 48-as pártot és annak nagynevű vezérét, Kossuth Ferencet, aki az ország gazdasági függetlenségeért most folyó harcot oly erélyes kézzel vezeti és bizik abban, hogy a párt el nem csüggedve és meg nem hátrálva, az országnak ezt a két nagy jogát a kitűzött időben meg fogja valósítani.

Tapssal és éljenzéssel fogadta a népgyűlés a határozati javaslatot, amelynek felolvasása után Holló Lajos az önálló nemzeti bank érdekében hosszabb beszédet mondott. Többször éljenzés és zajos taps szakította félbe a beszédet, amely után Balogh Ernő szólalt fel. A szónok azt fejtegette, hogy a bankkérdés az osztrák centralizmus és az önálló nemzeti élet kérdése. Zakariás János a brassói, Szappanos István a kecskeméti, Fülöpp Béla dr., Brettner Ernő, Kardos Izso dr. és mások az egyes pártszervezetek nevében jelentették be a határozati javaslatához való csatlakozásukat, amelyet egyhangulag elfogadtak.

Szudy Elemér (Arad) indítványára elhatározták, hogy a legközelebbi gyűlést szeptember 19 én Aradon tartják meg.

Kossuth Ferenc miniszterhez Karlsbadba a következő sürgőnyt menesztették:

A nagy magyar Alföld minden részéből Szeged városában összesereglett magyarság az önálló nemzeti bank kivívása érdekében tartott népgyűlésen rajongó szeretettel ünnepli Nagyméltóságodban vezérét és nemzeti önállóságuunkért folytatott hatalmas munkájához erőt és áldást kíván.

Apponyi Albert gróf miniszterhez a következő távirat ment:

családneveket, előneveket és címereteket a fiágban kihalt

báró Négyessi Szepessi családnevével, előnévvel és címerével egyesítve, jövőben a

Báró négyesi és renoi

SZEPESY-SZOKOLL

családnevet viselhessétek, kegyelmesen elhatározván, hogy ezentúl jövődől örök időkre Te most már

Báró Négyesi és Renoi

SZEPESY-SZOKOLL JÓZSEF

mindkét nembeli, valamennyi törvényes ivadékaiddal és maradékaiddal együtt leveleiteket a bárók vagy országnagyok szokásaként veres viaszszal pecsételhessétek és a törvényszéken és gyűlésekben szintegy mint azokon kívül bárhol egyebütt is mindazon kegy, tisztesség, kiváltság, méltóság és kedvezéssel élhessétek és birhassatok, melyekkel országaink és tartományaink többi bárói vagy nagyjai jog és hajdani szokás szerint vagy bármiként élnek és birnak.

Kegyelmesen megengedtük továbbá, hogy Te báró négyesi és renoi

SZEPESY-SZOKOLL JÓZSEF

mindkét nembeli valamennyi törvényes ivadékokkal és maradékokkal együtt fentérintett egyesi-

tett címet ezentúl jövődől örök időkre a következő alakban birhassatok és használhassatok. (Itt következik a család címerének részletes leírása.)

Legyen tehát szabad ezentúl Noked és mindkét nembeli valamennyi törvényes ivadékoknak és maradékoknak a leírt címet bármely tiszt és illetékes cselekményben, vértén, paizson, zászlón, lobogón, vitorlán, sátoron, házban, sirbolton, temetőn, emléken, drágaságon, gyűrűn, nyakékségen, pecséten, épületen, falon és butoron szabadon, békével minden ellenmondás és akadály nélkül viselni, hordani és azzal örökkön-örökké élni s mindkét nembeli valamennyi törvényes ivadékokkal és maradékokkal együtt jogosítva legyetek, mindazon kegy, tisztesség, kiváltság, méltóság és kedvezmény élvezetekben, melyekkel országaink és tartományaink többi bárói vagy nagyjai jog és hajdani szokás szerint vagy bármiként élnek és birnak.

Miért is valamennyi országaink, tartományaink és birtokaink, egyházi és világi, bármely rendű, állapotú, tekintetű és méltóságú minden alattvalóinknak ezennel komolyan meghagyván, parancsoljuk, miszerint Téged és mindkét nembeli valamennyi törvényes ivadékokat és maradékokat

nagyságos címzett

báróknak vagy országnagyoknak tartsanak,

Az alföldi függetlenségi pártnak mai napon Szegeden, a törvényhozás illusztris tagjainak és a hazafias polgárok ezreinek részvételével az önálló bank érdekében tartott népgyűlése hálával adózik nagyméltóságodnak hazánk függetlenségének kivívása körül szerzett, soha el nem évülő érdemeiért és ebbeli dicső munkásságához továbbra is tántoríthatlan ragaszkodásáról biztosítja.

Justh Gyula elnökhöz is táviratot küldtek.

A népgyűlés után a gyűlésen résztvevők és később érkezett képviselők a vendégekkel együtt lakomára gyűltek össze. A vendégek este utaztak el Szegedről.

A kultuszminiszter a vizsgák mellett.

Válasz az aradi iskolaszéknek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Aradváros iskolaszéke a tanév végével másodizben fejtette ki a vallás- és közoktatásügyi miniszter előtt, hogy feleslegesnek tartja az évvégi vizsgálatokat az elemi iskolákban. A felterjesztésben, amit ez ügyben intéztek a miniszterhez, az iskolaszék elmondotta tapasztalatait, amelyek az aradi népiskolák vizsgáinak szükségtelen voltát bizonyították. Az iskolaszék egyhangú állásfoglalásával szemben a miniszter a régi szokás fenntartásához ragaszkodik. Ellenzi a vizsgálatok eltörlését és ezt a következő leiratban tudatja Aradváros közigazgatási bizottságával, mint az iskolaszék kérelmének felterjesztőjével:

„Rtcsitem a bizottságot, hogy miután egyrészt az évvégi vizsgálatok megtartása az 1868. évi XXXVIII. t. c. 20. §-ában és az 1876. évi XXVIII. t. c. 13. §-ának 1. pontjában levő 12. bekezdésben gyökerezik, másrészt, mert a vizsgálatok megtartását szükségesnek tartom azért, hogy a tanulóifjúság egész évi munkásságával való nyilvános leszámolásra, a nyilvánosság előtt való megjelenésre már zsenge korától kezdve hozzá szokják, továbbá, hogy a szülők és a közönség a tanító munkásságát, nevelési eredményét lássák s az iskolát és a tanítót becsülni tudják, ennél fogva Aradváros községi iskolaszékének azon kérelmét, hogy az elemi iskolák évvégi vizsgálatait eltörlőttessenek, illetve, hogy a községi iskolaszékek számára kiadott utasítás erre vonatkozó 119. §-a hatályon kívül helyeztessék, figyelembe vehetőnek nem találtam.

Tóth, államtitkár.

Az iskolaszék legközelebbi ülésén tárgyalja a miniszter döntését, amely — mint ér-

mondjanak, nevezzenek és tiszteljenek, azon cím és nevezettel állandóan élni, birni engedjenek és ezen apostoli királyi legfelsőbb kegyelmünk és engedélyünk élvezetében se maguk ne gátoljanak, ne háborgassanak sem mások által bármiképp gátoltatni, háborgatni ne engedjenek. Ha ki pedig ilyesmit tenni vagy elkövetni merészelné, magunk és utódaink neheztelését okvetlenül magára vonandja.

Mindezeknek hitelére és tanuságára saját kezünk aláírásával és apostoli magyar királyi függő pecsétünkkel megerősített jelen kiváltság levelünket hagytuk, parancsoltuk neked s mindkét nembeli valamennyi törvényes ivadékoknak és maradékoknak örök emlékül kiadatni.

Kelt a mi őszintén kedvelt hívünk

tekintetes és nagyságos zichi és vásonkeői

gróf Zichy Aladár

belső titkos tanácsosunk, kamarásunk és személyünk körüli magyar miniszterünk kezei által

Bécsben, Ausztriában, Bőjtölő hava 9-ik napján az Ur 1909-ik, uralkodásunk 61-ik évében.

FERENC JÓZSEF s. k.

GRÓF ZICHY ALADAR s. k.

Vesztünk — még nem az utolsó szó a fontos kérdés elintézésében. Az iskolaszék egyetemlegesen meg van győződve az évrő vizsgák célszerűtlenségéről és ha szükségesnek mutatkozik, akkor Arad országos mozgalmat indít a miniszter véleményének megváltoztatására.

A nemzetközi orvoskongresszus

Négyezer résztvevő.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 23.

Nagyban folynak az előkészületek a budapesti nemzetközi orvoskongresszusra. A király legfelsőbb védnöksége alatt tartandó orvosi kongresszusra eddig a következő államokból jelentkeztek résztvevők, a kik részvételi jegyüket már kiváltották:

Németország 267, Egyesült-Államok 185, Argentína 35, az osztrák tartományokból 172, Belgium 46, Bosznia-Hercegovina 28, Brazília 24, Bulgáriából 18, Chili 4, Kuba szigete 6, Dánia 10, Egyiptom 21, Spanyolország 65, Franciaország 270, Nagy-Britannia 94, Görögország 18, Itália 159, Japán 40, Mexikó 3, Monaco 2, Norvégia 2, Németalföld 33, Portugália 32, Románia 10, Oroszország 185, Szerbia 7, Svédország 4, Svájc 25, Törökország 18, Uruguay 3. A külföldi jelentkezők száma tehát aug. 21-ig 1766, akikkel 774 nő és 27 családtag érkezik. Magyarországból a jelentkezők száma 1136, úgy hogy összesen már eddig 2902 férfi, 774 nő és 27 családtagnak megérkezése biztosítva van. 21-ike óta is már többen jelentkeztek. Az orvosi szaksajtót 118-an fogják képviselni.

Müller Kálmán dr. főrendiházi tag, a XVI. orvosi kongresszus elnöke, ma délelőtt fogadta a régi politechnikumban a sajtó képviselőit. Bemutatta az orvosi kongresszus helyiségeit és a tanácskozási rendnek tervezetét. A mai bemutatás során kitűnt, hogy mily körültekintéssel s mily nagy célszerűséggel gondoskodott az elnökség arról, hogy a kongresszus zavartalanul folyjon le. Ugy-intézkedtek, hogy minden egy helyre koncentráltsák; ne legyen lótas futás; a kongresszusi tagnak ne kelljen kérdezősködni, hanem mindjárt megtaláljon mindent.

Az „Országos Magyar Szövetség” a romániai orvosoknak a budapesti nemzetközi orvosi kongresszus, valójában a magyar nemzet ellen intézett és az egész világon terjesztett vádaskodó körlevelére francia nyelven választ adott, amelyben a magyarországi állapotok tárgyilagos ismertetésével erélyesen visszautasítja az alaptalan és alantas tendenciájú támadást. Ezt a választ a szövetség kézbesíteti a kongresszus minden külföldi tagjának és azonkívül megküldi az összes külföldi nagyobb lapoknak is.

Rakovszky és az önálló bank. Privigyéről táviratozzák: Brestyánszky Kálmán, a privigyei kerület néppárti képviselője tegnap tartotta beszámolóját a kerület székhelyén. Beszédében a fúzió ellen nyilatkozott. Utána Rakovszky István beszélt. Beszédében erélyes hangon követelte a katolikus autonómiát. Kérdés, — mondotta beszéde további folyamán — hogy a bankkérdésben érdemes-e a nemzetnek a koronával összeütközésbe kerülni.

Bűnös asszonyok.

Kifosztott földbirtokos.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 23.

A minap egy békéscsabai földbirtokos, aki Szent István napjára látogatott fel a fővárosba, panaszt tett a főkapitányságon. Elmondta, hogy két nő, akikkel az utcán ismerkedett meg, elcsalta magával a lakására, ahol aztán kifosztották.

Hasonló panasz naponta érkezik a rendőrségre egy-kettő s mindannyiszor igen erélyesen látnak hozzá a rendőrség közegei, hogy az esetnek valamennyi szereplője hamarosan hűvösre kerüljön. Ebben az esetben is széles mederben láttak neki a nyomozásnak s csakhamar csunya fővárosi életkép bogozódott ki az egyszerű esetből.

Az eset a következő:

B. Zs. békéscsabai földbirtokos a minap a Dohány-utca és Erzsébet-körut sarkán álló 1243. számú rendőrszemnél azt a panaszt tette, hogy két, a Dohány-utca 47. számú házban lakó nő, a lakására csalta és kifosztotta. A rendőr B.-vel elment a jelzett házba és a két nőt, Alexi Pálnét és Mayer József Istvánnét bekísérte a főkapitányságra Bartóffy János dr. központi ügyeletes rendőrfogalmazó elé.

A fogalmazónak B. jegyzőkönyvbe mondta a következő panaszát:

Este a Páris-szállóból, ahol lakott, elindult, hogy kissé körülnézzon a fővárosban. A Rákóczi-úton találkozott két rendkívül elegánsan öltözött nővel, akikkel csakhamar beszédbe bocsátkozott.

Az asszonyok közül az egyik azt állította, hogy egy könyvelőnek, a másik pedig, hogy egy kereskedelmi utazónak a felesége. Mindketten szalmaözegeknek mondták magukat. B. egy darabig sétált velük a Belváros utcáin, aztán udvariasan meghívta a két asszonyt vacsorára. Azok, némi huzódás után, elfogadták az ajánlatot. Kocsiba ültek és kihajtottak a Városligetben levő Gregor-féle vendéglőbe, majd átmentek az Amerikai Parkba és ott mulattak éjfélig. Akkor egy bérkocsin a Dohány-utca 47. számú ház elé hajtottak, ahol a két asszony lakott. A nők az egész idő alatt rendkívül kedvesek voltak és B. igen jól érezte magát a társaságukban.

A dohány-utcai ház kapujában az asszonyok egyike azt az ajánlatot tette, hogy — mivel az ura amúgy sincs itthon — jöjjen fel hozzájuk B. egy csésze fekete kávéra. Az asszony csinos volt és B. örömmel egyezett bele az ajánlatba.

Odafönn gyorsan mult az idő és a földbirtokos csak négy óra tájban távozott a szép asszony lakásáról. Az utcán eszébe jutott, hogy feketekávézni — bizony elfelejtett és betért az Emke-kávéházba. Itt csakhamar észrevette, hogy pénztárcája, melyben nagyobb összeget tartogatott, eltűnt. Azt hitte, hogy talán kiejtette a szép utazóné lakásán, tehát visszament és kereste. De a nők tudni sem akartak róla és durván kiutasították B.-t, aki erre a rendőrhöz fordult.

A fogalmazó erre a két nőt maga elé hívatta. Csakhamar kiderült, hogy nem uriasasszonyok, hanem a rendőrségnek régi ismerősei, akik vadásznak a tapasztalatlan, családos emberekre s meglopják őket abban a reményben, hogy az áldozat, a botránytól való félelmében, úgy sem fogja őket feljelenteni. Az egyiknek, Alexi Pálnénak a férje faszobrász. Már évek óta nincsen foglalkozása. Az asszony rovt multu. Tizenhat éves korában lopásért hat havi börtönt, két éve orgazdaságért három havi börtönt ült. Mindössze huszonegy esztendő, feltűnően szép, szőke nő. Legutóbbi börtönbüntetésének elszövése után Alexinét, aki ekkor még leány volt, kitiltották a fővárosból és illetőségi helyére, Nagysomkútra toloncolták. Ekkor, hogy újból budapesti illetőségre tegyen szert, férjhez ment a budapesti illetőségű Alexi Pálhoz. Az esküvő után elváltak és vagy egy félesztendeig nem találkoztak.

Mayer József Istvánnénak az Almássy-téren levő Józsi-kávéházban pincér a férje s a Klauzál-utca 7. számú házban lakik. Szintén azért vette feleségül az asszonyt, hogy ki ne toloncolhassák.

A két nő személyazonosságának megállapítása után már nem sokat foglalkozott velük a rendőrség, hanem hamarosan letartóztatta őket. B. pedig távozott a főkapitányság épületéből.

Ekkor váratlan fordulat történt. Félóra elteltével sápadtan, futva érkezett vissza B. a főkapitányságra s elmondta, hogy át akart menni a Lukácsfürdőbe, a Margitid pesti hidféjénél azonban megtámadták. Egy idősebb asszony meg egy fiatal, szőke férfi voltak a támadók s agyonveréssel fenyegették, ha a rendőrségen tett panaszát vissza nem vonja. Mialatt fenyegetődtek, a sarkon, de igen messze tőlük, felbukkant egy rendőr. Erre a támadók csakhamar csendesebb hangon kezdtek tárgyalni, majd könyörgésre fogták a dolgot s megígérték B.-nek, hogy visszaadják a pénzt, ha visszavonja a feljelentést. B. ebbe látszólag beleegyezett, mire másnap délelőtt a József-körúton levő Rémi-kávéházba adtak neki találkozót, hogy ott, — amint mondták — átadják neki a pénzt s abban egyeztek meg, hogy a lopás hivatalból üldözendő cselekmény lévén, B. azt fogja mondani, hogy a pénzt megtalálta.

Ezalatt közelükbe ért a rendőr. B. egy ugrással mellette termett és felszólította, hogy igazoltassa a két embert. Az asszony Simon Lajosnénak mondtotta magát, azt állította, hogy elárulónő a vásárcsarnokban s Nagyfuvaros-utca 23. szám alatt lakik. A férfi igazolta, hogy Simon Lajos főpincér, az előbbi asszony fia. A rendőr az igazolás után mindkettőt elbocsátotta, B. pedig feltétele, hogy újból meg fogják támadni, futva sietett a főkapitányságra, ahol elmondta a kalandját.

Bartóffy János dr. rendőrfogalmazó ekkor maga elé hívatta a letartóztatott nőket s megkérdezte tőlük, hogy melyikük ismeri Simon Lajosné? Eleintén mindkettő tagadott. Hosszas faggatás után Alexiné beismerte, hogy Simon Lajosné az anyja, a férfi pedig a bátyja, aki valamikor valóban Marosvásárhelyen volt főpincér, azonban már évek óta nincs állása.

Rövid félóra múlva Simonné is, meg a fia is a rendőrség vendégei voltak s csakhamar előkerült a férjem-uram, Alexi Pál is, akit egy korcsmában találtak meg a detektívek. Aztán rövidesen sikerült tisztázni a tényállást.

Mialatt a dohány-utcai lakáson Alexiné foglalkoztatta B.-t, Mayerné ügyesen kilopta kabátjából a tárcát. Aztán siettek tőle megszabadulni. Alig hagyta el a kifosztott földbirtokos a lakást, betoppant Alexi Pál, akinek gyorsan átadták a tárcát. Mivel valószínűnek tartották, hogy feljelentés esetében a rendőrség Alexit is gyanúba fogja s házmóztást tart nála, ő sem tartotta a pénzt magánál, hanem gyorsan elvitte Simonnéhoz, aki azután elrejtette.

A rendőrség az egész díszes társaságot letartóztatta s Mayer József István, a másik nő férje ellen is megindította a vizsgálatot, hogy mennyiben van neki része a felesége üzemeiben?

SPORT.

+ Az Aradi Postás Sportegyesület Versecen. A verseci tornaklub felkérésére, vasárnap delután barátságos football-mérkőzésre rándult le az aradi Postás Sportegyesület football-csapata Versecre. A verseci csapatban nagyjából mind főiskolai hallgató játszik, ki jelenleg szabad idejét otthon tölti, így sikerült nekik egy eléggé erős nyári football-csapatot kiállítani. A postások teljesen fiatal csapattal rándultak le, így igen erősen ki kellett fejteni erejüket, hogy esetleg vereséget ne szenvedjenek. Mindvégig élvezetes játék eredménye 2:2 volt. A mérkőzést igen nagyszámu intelligens közönség nézte végig. A szépen látogatott verseny után, mely mindvégig megtartotta a barátságos jellegét, igen szép és ritka vendégszeretettel részesítették a verseciek aradi sporttársaikat.

+ Az aradi posta táv. tisztviselői sportegyesületének tennisz házi versenye. Az idén rendezte az első tennisz házi versenyt a postások sportegyesülete, saját pályáján, a hó 20-án, Szent István napján és 21-én délelőtt, gyönyörű időben,

előkelő és szép számú közönség jelenlétében. Tekintve, hogy csak az idén vált rendszeressé a tenisz játék, a versenyen elég szép számban vettek részt az egyesület tagjai. A verseny állott férfi és női egyes versenyből. Részletes eredmények a következők: I. Férfi egyes, 8 résztvevő: 1. Dávid Zoltán (döntő 6:1, 6:4, 6:0), 2. Kovály Géza, 3. Korvai Félix. II. Női egyes, 4 résztvevő: 1. Pálffy Szilárdka (6:0, 6:1), 2. Zaránd Aranka. A verseny rendezése kifogástalan volt.

TANÜGY.

(—) Iskolaszéki ülés. Aradváros községi iskolaszéke augusztus 26-án, csütörtökön délután 5 órakor a városháza emeleti kistermében rendes havi ülését tartja.

A tanácskozás tárgyai: A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak leirata, az évi zárvizsgáknak továbbra is megtartása iránt. A város törvényhatósági bizottságának határozata, Kovács Vince polgári fiúiskolai tanító és helyettes iskolafelügyelőnek harmadik tanácsnokká, — s így az iskolaszék rendes tagjává történt megválasztásáról. Kovács Vince volt polgári fiúiskolai tanító lemondása, az ott eddig birt tanítói állásáról. Előterjesztés a lemondás következtében megüresedett rendes tanítói állás betöltése iránt teendő intézkedés tárgyában. A Ferenc-téri polgári fiúiskolához az igazgató alkalmazása, illetve a megbízás megadása iránt. Előterjesztés a két polgári fiúiskolánál az ének és tornatanítás mikénti ellátása iránt. Előterjesztés a két polgári fiúiskolához a tanerők beosztása s azokhoz két óraadó új tanító alkalmazása iránt. A községi elemi iskolák tantervületeinek jelentése, a jövő 1909—10-ik iskolai évre az egyes osztályokba a tanerőknek mikénti beosztása iránt. Fülöp Endre, a Szentpétertéri községi elemi iskola igazgatójának igazgatói állásában való véglegesítése. Aradmegye kir. tanfelügyelősége átteszi a Kuria végzését, a nagyváradi kir. törvényezék, mint esküdt-bírósgát által Mohos Ágoston aradi községi tanító ellen folytatott bűnügyben hozott ítélete jóváhagyása és előterjesztés ezen ügyben teendő intézkedés iránt. Az iskolaszék 1910. évre szóló költségelőirányzatának megállapítása.

(—) Iskolai beiratások. Megírtuk már, hogy az aradi elemi iskolákban szeptember 1—4. napjain lesz a beiratás. Ugyanazon napok délutánjain a felvételi- és javító-, valamint a magánvizsgálatok tartatnak meg. Ezek nyomán a rendes iskoláztatás szempontjából felhívtnak mindazon szülők és gyámok, kiknek 6—12 éves, tehát a mindennapi iskolába kötelezett gyermekük van, hogy azokat, de különösen az elemi iskolák alsóbb osztályaiba beadandó gyermeküket a kitűzött három napon, vagy legfeljebb az iskolai év megkezdésének első hetében annál is inkább pontosan beírassák a lakásukhoz közelebb fekvő iskolába, mivel a később vagy egyáltalán nem jelentkezők az újabban kiadott miniszteri rendelet értelmében a f. évi szeptember hó 20-tól 25-éig bezárólag eszközözendő összeírás alkalmával megfognak intetni s a mennyiben ezután sem íratnák be gyermeküket vagy gyámoltjukat, nyomban az előírt pénzbírsággal fognak sújtani. Megjegyezzük továbbá, hogy a szülőknek és gyámoknak szabadságukban áll gyermekeiket a háznál, vagy bármely jellegű iskolánál taníttatni, az esetben azonban kötelesek erről az iskolaszéknek bizonyítványt előmutatni. A díjfizetésekről a beiratás alkalmával kaphatni felvilágosítást. Azon helybeli szegénysorsú szülők vagy gyámok, kik gyermekeik, vagy gyámoltjaik részére tandíjmérséklést vagy elengedést elnyerni óhajtanak, ennek elnyerése végett f. évi augusztus hó 25-től szeptember hó 1-éig a belvárosi kapitányi hivatalnál, a Pöltura, Soga és Gáj külvárosokban, valamint a tanyákon lakó lakosok pedig a gáji kapitányi hivatalnál jelentkezhetnek, mely alkalommal kivehetik egyben az anyakönyvvezetőknél azon életkor igazolványt is, amelyet az első osztályba kerülő gyermekeik hat éves korának igazolására a felvétel alkalmával felmutatni kötelesek. A hat évet még be nem töltött gyermekek egyáltalán nem vétetnek fel.

() Az Aradi Zenedében a beiratások 1909. évi szeptember hó 2., 3. és 4-én délután 4—5 óráig a zenede helyiségében eszközöltetnek

Beiratási díj 10 kor. Tandíj egész évre 60 korona. A rendes oktatás 1909. évi szeptember 4-én veszi kezdetét. Arad, 1909. évi augusztus 23-án. Krispin József igazgató. 3142

Öngyilkos egyetemi tanársegéd.

Goldziher dr. végzetes szerelme.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 23.

Egy hírneves orvosprofesszor fia: Goldziher Miksa dr. egyetemi tanársegéd, szombaton délelőtt öngyilkos kísérletet követett el. Előbb egy üveg-cse morfiomot ivott ki, majd Browning pisztolyából mellbe lőtte magát. A golyó nem jól talált, nem sértett nemesebb szerveket, a mérge még nem ölte meg a nagytehetségű fiatal embert. Mostszülei lakásán vívódik a halállal. Goldziher dr.-nak reménytelen szerelem adta kezébe a gyilkos fegyvert és a méregpoharat. Megható esetéről, amelyet néhány napig sikerült eltitkolni, budapesti tudósítónk a következőket jelenti:

Goldziher Vilmos orvosprofesszornak Báthory utca 5. számú lakásában a házbeli csak suttogva beszélnek és lábujjhegyen járkálnak. Haldoklik a professzor nagytehetségű fia: Goldziher Miksa dr. egyetemi tanársegéd. A fiatal orvos, aki a kórbonctani intézet jeles asszistense, szombaton délelőtt öngyilkos kísérletet követett el. Szombaton még a kórbonctani intézetben sokáig dolgozott, majd 11 órakor visszavonult szobájába. Az ajtót nem zárta magára. Alig ért be a szobájába, egy morfiommal telt üvegcsét vett elő és annak tartalmát fenékiig kiitta. Ezután lefeküdt a díványra és várta, mikor fog mutatkozni a mérge hatása. Mikor érezte, hogy a mérge már kezd átmenni a szervezetébe, Browning revolvert vett elő és abból mellbelőtte magát.

A lövés zaja felverte a kórbonctani intézet csendjét, egyik szolga berohant Goldziher dr. szobájába. A fiatal orvos ott feküdt a díványon, hörgött és melléből patakzott a vér.

— Doktor ur az istenért mit csinált? — kiáltott rá a megrémült szolga.

Goldziher dr. még eszméleténél volt. Amint meghallotta a szolga szavát, abban a pillanatban még egyszer magára akart löni pisztolyából.

— Hagyjanak meghalni — rebegte és szívére szorította pisztolyát.

A szolga csavarta ki kezéből a fegyvert.

Goldziher drt azután hazaszállították a szüleinek Báthory-utca 5. szám alatti lakására, ahol gondos orvosi kezelés alá helyezték. A Browning pisztoly golyója nem sértett meg nemesebb szerveket, inkább a morfiom-mérgezés hatása súlyos. Az orvosok remélik, hogy a fiatal Goldziher megmenthetik az életnek.

Goldziher Miksa dr. öngyilkosságának oka: reménytelen szerelem. G. E. fővárosi ügyvéd 17 éves feltűnő szépségű leányába volt szerelmes, de nem talált viszont-szerelmre és elkésredésében halálra szánta el magát.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradvárosi társaskör rendkívüli közgyűlését e hó 24-én délután 6 órakor a tagok számára való tekintet nélkül fogják a kőr Széchenyi utcai nyári helyiségében megtartani. Tárgysorozat a következő: Az alapszabályok 5., 8., 11. pontjainak megváltoztatása. A választmányi ülés által kijelölt újabb választmányi tagok megerősítése. Indítványok.

Lányi püspök harcias szózata.

A szabadkőművesség és a sajtó ellen. A trónörökös kedvence.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 23

Széles körökben feltűnést keltő esetről értesít nagyváradi tudósítónk. Lányi József tinini püspök a mai idők szelleméhez hiven, szerfoltott reakciós beszédet mondott. A körösparti városban az idén is a szokott kegyelettel és egyházi pompával ülték meg István király ünnepét. A székesegyházban Lányi tinini püspök, a váradi egyházmegye kiszemelt főpásztora mondta az ünnepi beszédet, mely egyes vonatkozásaiban szokatlanul agresszív volt s éles, támadó hangja feltűnést keltett. A püspök szónoklata az ünnep után is élénken foglalkoztatta a város közönségét.

A prédikáció bevezetésében a főpap Szent-István nap történeti jelentőségét fejtegette, majd rátért a nemzet létét megalapozó katolikus egyház helyzetére. Hosszasan foglalkozott az újságok támadásával, amelyek a katolicizmust érik s legszentebb jogait akarják elrabolni. Ma már — ugymond — magyar különlegesség rásütni a katolikus egyházra a hazafiatlanság, az ultramontanizmus bélyegét, pedig a történelem és a jelen idők tanúsága szerint hazafiasság dolgában a katolikus egyházzal egyetlen felekezet sem vetekedhet. A katolikus iskolák és intézmények hazafiasság tekintetében felülmúlnak minden más institúciót. A katolikus iskolák ama társadalmi rétegnek, mely ide küldi fiait, hazafias koloritot adnak. A csatamezőkön a hősök hamvai közt a magyar főpapok csontjai porlanak s egyetlen felekezetnek sincs oly régi dala a szenvedő hazáról.

— A mi ultramontanizmusunk — ugymond — abban áll, hogy ragaszkodunk a pápához, mert ezer év története megtanított arra, hogy ragaszkodni kell a pápához, mert a nemzetnek soha hűségesebb barátja, támogatója nem volt a pápánál, ki a keresztes hadjáratban s a törökök ellen való harcokban pénzzel és vérrrel segítette a nemzetet. Ha ez is ultramontanizmus, mit szóljunk a szabadkőműves ultramontanizmushoz, mely nemzetközileg szervezett táborával igazi nemzetellenes, erkölcsromboló, társadalompusztító elem.

Majd rámutatott, hogy a mai kor lejárátja a tekintélyek tiszteletét, a társadalmat erkölcsellenes gondolkodás hatja át. Soha — ugymond — annyi ellensége az egyháznak nem dolgozott sajtóban és társadalomban mint ma s egyes lelkiismeretlen újságírók még a szent korona fényét is homályba akarják borítani. Ennek az eredménye, hogy a személy és vagyonbiztonság bizonytalan s a szegények, elhagyottak ezrei koldusbottal hagyják itt az országot.

— Odajutottunk — mondta a püspök — hogy nekünk, a haza ősrégi lakóinak, kik a nemzetet megalapoztuk, a civilizációt megteremtettük, nekünk kell vallási türelemért esedeznünk azoknál, kiket a történelem folyamán kegyesen recipiáltunk. Eljött az ideje annak, hogy megindítsuk a harcot arra nézve, hogy a társadalmat új szellem hassa át s hogy a katolikus társadalom tömörüljön a védekezésre.

A harcias beszéd Nagyvárad közönségének egy részében erős visszatetszést keltett. Összefüggésbe hozzák a beszédet azzal a beavatott helyről elterjedt hírrel, mely szerint Lányi József tinini püspöknek nagyváradi püspökké való kinevezéséről szóló királyi kézirat megjött a nagyváradi püspökséghez és hogy a ki-

rályi kézirat egy-két nap múlva a hivatalos lapban is megjelenik. Természetesen ezt a hírt hivatalosan nem erősítik meg és maga Lányi József nem nyilatkozik. Azonban minden jel arra vall, hogy ez a kinevezés tényleg megtörtént. Tegnap például Nagyváradon városzerte nagy feltűnést keltett az a hír, amelyet igen előkelő helyről megerősítettek, hogy a felsőbb rangú katonatisztekhez értesítés jött Lányi József püspökké való kinevezéséről, illetve arról, hogy a püspöki installációra az új püspök hatalmas patrónusa: Ferenc Ferdinánd trónörökös Nagyváradra érkezik.

A „Tribuna” manifestuma a párisi sajtóban.

A magyarországi román ujságírók a magyar sajtó ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Az aradi *Tribuna*-nak, a magyarországi románság legintranszigenesebb lapjának ma esti számában vezető helyen feltűnést keltő cikk látott napvilágot. A közlemény címe *A magyarországi román sajtó manifestuma a francia sajtó ellen*. Tartalma — alább egész szövegében ismertetjük — válasz akar lenni a budapesti „*Otthon*” írók és hírlapírók egyesületének arra az átiratára, melyet az „*Otthon*” a francia ujságírók szindikátusának a zágrábi pör vádlottjainak érdekében való közbelépésére küldött. A párisi ujságírók tudvalevőleg arra kérték magyar kollégáikat, hogy a nagyszerb hazaárulási pör vádlottai érdekében lépjenek közbe a magyar kormánynál és akadályozzák meg, hogy a zágrábi bíróság ezeket — kiket a francia lapok a gondolatszabadság martirjainak mondanak — elítélje. A magyar hírlapírók akkoriban — ezelőtt körülbelül egy hónappal — azzal válaszoltak francia kollégáiknak, hogy bár a magyar sajtó mindenkor a sajtó- és gondolatszabadság védelmezője volt, a zágrábi pörbe, mint tisztán a bíróságok elé tartozó ügybe, bele nem avatkozhatnak.

A magyar ujságíróknak e válaszára felelnek most a magyarországi román ujságírók a „*Tribuna*” akciójára. A „*Tribuna*” ugyanis manifestumot szerkesztett, melyben igen heves hangon kel ki a magyar uralkodó rezsim ellen, *hőhercsapásoknak* nevezve annak üldözéseit és *martiroknak* a magyarországi román ujságírókat. Ezt a manifestumot, mely hol alaptalanul agresszív, hol szinte sirva panaszkodó tartalmában alig áll összefüggésben a zágrábi ügygyel, aláírták a többi hasonló irányú magyarországi román lapok és elküldték a francia lapoknak. A párisi ujságok szombati számukban helyet is adnak e tendenciózus manifestumnak és egész terjedelmében közlik azt. A magyarországi román lapok párisi tudósítói sürgönyileg hírül adták lapjaiknak az „örvendetes” eseményt, melyről azután feltűnő betűkkel emlékezik meg ma az aradi *Tribuna*, közölve a manifestumnak egész szövegét is. Ez a manifestum,

mely természetesen franciául, a nagy párisi lapok szombati számában jelent meg, a következő:

Tisztelt Kartársak!

A múlt napokban sürgőnyt intéztek Önök a budapesti magyar ujságírók egyesületéhez, felszólítva a magyar hírlapírókat, hogy lépjenek közbe a zágrábi pör vádlottainak érdekében. A válasz, amelyet kaptak, nem ejt bennünket csodálkozásba. A magyar sajtó negyvenéves tradíció alapján egy, a magyarországi nem magyar fajokat elnyomó, erőszakos uralmat támogat és ennek logikus következtéseként ebben az esetben sem szerepelhetett az elnyomók mellett és az üldözöttek ellen. A budapesti ujságírók eme válasza azonban tartalmaz olyan részleteket, amelyeket cáfolatlanul nem hagyhatunk. Így például ezt mondja többek között: „A magyar sajtó multja tele van a sajtószabadságért vívott küzdelmek legszebb példáival: küzdelmekkel, melyeket a magyar ujságírók az ujságok és az egész sajtó ellen intézett támadások ellen viseltek.” Majd később: „Magyarország közvéleménye elítélte és harcolt multjában minden erőszak, minden faji, vagy vallási elnyomatás ellen, valamint minden terrorisztikus kormány ellen.”

Ez a két állítás, amennyire merész, éppoly alaptalannak. A magyar sajtónak legnagyobb része, mivel a magyar kormányoktól közvetve vagy közvetlenül szubvencióban részesül, minden alkalmat felhasznál védelmére a jelenlegi elnyomó uralomnak, mely a hazai nem magyarok ellen irányul. Ez az elnyomás oly messzemenő, hogy a nem magyaroktól még a legelemibb politikai jogokat is megvonta, így megvonta egy alkotmányos államban a politikai egyesülési és pártalakítási jogot is. Ennek az általános elnyomatási rendszernek keretébe illeszkedik a nem magyar sajtónak az állam minden lehetséges eszközével való üldözése. Nem is említjük a kisebb vexatorikus intézkedéseket, — mint például azt, hogy az államvasutak összes állomásain meg van tiltva a lapok árusítása — vagy a kisebb kellemetlenkedéseket, melyeket sajtónk elszenved és melyek mégis oly súlyosan nehezedenek ránk: így a postai szállítás bajai, a fontosabb sürgönyök és levelek késedelmes kézbesítése stb. stb.

Tényekkel akarjuk kimutatni, mennyi az igazság magyar kartársaink fentebbi idézett állításaiban. A magyarországi sajtószabadságra vonatkozólag egy tavaly augusztusban szerkesztett statisztika szerint az utolsó két év és négy hónap alatt a „sajtó útján elkövetett politikai vétségeket” elítéltek száma 226 volt; a büntetések összege 181 évi, 3 hónapi és 6 napi fogházra és 300,000 korona pénzbüntetésre és perköltségre rug. Hozzáfüzzük, hogy mind e világosan politikai üldözések mellett még sohasem volt alkalmunk a magyar sajtóban egy elítélő szót olvashatni ez üldözési uralom ellen. Ellenben naponta számtalanszor van alkalmunk olvasni ugyanebben a sajtóban, mely a „sajtó- és gondolat-szabadságért folytatott küzdelmekben gazdag” multjával dicsekszik az igazságügyminiszterhez intézett olyan felhívásokat, melyek a törvény teljes szövegét kéri a mi állítólagos felbujtásaink ellen és eme felhívásoknak nagy része új üldöztetéseket és szenvedéseket hoz reánk.

Ilyen körülmények között, tisztelt Kartársak, megértik Önök, hogy ujságíróknak lenni és ujságot készíteni, ha az nem részesül támogatásban a jelenlegi uralom által és kiváltképp ha az illető író és lap nem magyar — vértanúságot jelent. Szegénység, fogház, anyagi és fizikai rom-

lás a nem magyar és kiváltképp a román ujságírók sorsa Magyarországon. És mindezeknek tetőpontja az, hogy megvonják tőlünk annak lehetőségét is, hogy egy túlerőltetett munkában, örökös üldöztetésben és börtönben töltött élet után visszavonulhassunk, mert a kormány nem engedi meg, hogy a román ujságírók egyesületet alakítsanak és akárhányszor próbáltuk meg ennek alakítását, a magyar kormány megtagadta alapszabályainak jóváhagyását, hogy a biztos nyomorúságnak prédáivá tegyen és megakadályozza, hogy meggyőződésünk szerint írassunk és dolgozhassunk.

Ilyképpen megérthetik, tisztelt Kartársak, mily súlyt lehet helyezni a budapesti sajtó állításaira, amely sajtó pedig azzal dicsekszik, hogy védője a sajtó- és gondolat-szabadságnak. E szavak alatt a magyarországi nem magyar sajtót és ujságírókat üldöző és elnyomó rendszer valósága rejlik. Kegyetlen és brutális valóság. Egy egész sajtó, a nem magyar sajtó, ki van téve a magyar kormány rendszeres hőhercsapásainak, melyeknek célja e sajtó teljes összezuzása és kiirtása, amint hogy máris több román lapot kénytelen voltak beszüntetni. Szerkesztőik börtönbe kerültek, pénzalapjaikat a magyar igazságszolgáltatás által kivetett pénzbüntetések kiapasztották.

Nem lamentálunk, nem siránkozunk és nem kérjük senkinek segítségét. De a budapesti sajtóegyesület valótlán állításai sokkal nagyobb mértékben felháborítottak, semhogy azokat szó nélkül hagyhatjuk. Ezek kényszerítettek, hogy feltárnám a ritító ellentétet, mely a magyar sajtó szép szavai és a tényleges magyarországi állapotok között van. Kérjük Önöket a mélységesen megsértett igazság érdekében, egy sajtó és egy nép igaz ügyének érdekében, szíveskedjenek az általunk felhozott tényeket a francia közvélemény tudomására hozni, amely közvélemény nemes, nagylelkű és humánus felhevülésében minden alkalommal minden más országénál inkább kimutatta meleg szimpátiáját valamennyi elnyomottak és üldözöttek szenvedései iránt. Hogyha nem is fognak szenvedéseinken enyhíteni, tisztelt Kartársak, kérjük Önöket, ne növeljék azokat, hitelt adva elnyomóink nagyzó állításainak, akik szép hazugságokkal szőtt lepellel akarják eltakarni a civilizált világ elől a fájdalmas és brutális valóságot.

Fogadják, tisztelt Kartársak, az üldözött magyarországi román sajtó testvéri üdvözlését.

A *Tribuna* (Arad), *Gazetta Transilvaniei* (Brassó), *Lupta* (Budapest), *Tara Noastra* (Nagyszeben), *Libertatea* (Szászváros), *Popurul Roman* (Budapest), *Gazetta de Dumineca* (Szilágyosomlyó), *Revista politica si literara* (Bárázsfalva), *Revista Bistriciei* (Beszterce).

Igy szól egész terjedelmében a román ujságírók manifestuma. Azt hisszük, Franciaországban is tudni fogják, hogy mennyi e nyilatkozatban a valóság és mennyi a túlzás és ha valaki ott a magyarországi viszonyokkal némileg is ismerős, az tudni fogja, hogy sem a románok, sem a román lapok nem igen nyögnek „az elnyomatás” alatt, mert mindannyian — különösen az utóbbiak — legalább is olyan jólétnek örvendenek, mint Magyarország bármely más népe vagy annak lapjai. És hogy ne is menjünk nagyon messzire a példákkal: éppen a *Tribuna* az első lap Aradon, mely palotát építtetett magának.

Letartóztatott „Spektorok.”

A negyedik bankrabló nyomában?

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 23.

Azt hitték ma, hogy a fiumei bankrablás negyedik tettesét, Spektor Mihályt, aki nyomtalanul eltűnt üldözői elől, vasárnap délelőtt Kőrösmezőn letartóztatták. — Ez azonban nem bizonyult valósnak. Ugyanis, ma több helyről érkezett jelentés, hogy Spektort elfogták.

Mai távirataink ezek:

(Gyanus utasok.)

Máramarosszigetről táviratozzák: Ma délelőtt érkezett meg az a vonat, amelynek csatlakozása van a Fiuméből érkező vonatokhoz, s magával hozta a fiumei rendőrségnek Spektor Mihályra vonatkozó köröző levelét és a bankrabló arcképét. A több példányban érkezett fényképeket azonnal szétosztották és így a vasútállomáson szolgálatot tevő rendőrtisztviselő is kapott belőle, aki megmutatván rendőreinek a képet, az egyik azonnal jelentette, hogy az arckép felismerően hasonlít egy utashoz, akit a Kőrösmező felé röviddel előbb indult vonaton látott. Az illető elegáns ruházatban utazott, hasonlóan elegáns öltözkű hölgy kíséretében. E jelentés alapján a máramarosszigeti rendőrség azonnal telefonozott Kőrösmező határszéli állomásra, ahova értesítést küldött az esetről. Kőrösmezőn a határrendőri kirendeltség már várta a vonatot, átkutatták és sikerült a tényleg ott utazó Spektort letartóztatni.

Máramarosszigetről táviratozzák este: A Kőrösmezőre kiküldött máramarosszigeti határkapitány tegnap délután 4 órakor jelentette, hogy a gyanus férfit és nőt letartóztatta. Erre kiküldték Kovács Béla segédfogalmazót M. Szigetről Kőrösmezőre, aki ma reggel a következő táviratot küldte a határkapitányságnak:

— Az illetőt, aki jobb- és bal oldalzsebében nagy távcsőcskákat visel, — ez volt az ismertető jel a letartóztatásnál — kihallgattuk. Azt vallja, hogy neve *Romano Angelo* és hogy római artista. Rómából utazik Magyarországon át Kameneo-Bodolszkába. Tagadja, hogy ő volna az üldözött Spektor. A vele utazó nő személyazonosságát még nem sikerült megállapítani, folytonos ellentmondásban van, de annyi kiderült róla, hogy csernevei lakos. Romano Angelo határozottan tagad, bár a személyleírás és a fénykép arra vall, hogy ő a keresett Spektor.

A budapesti rendőrségen nem is hiszik, hogy Spektor lenne a Kőrösmezőn elfogott utas, mert annak kedvese van Oroszországban, attól még néhány nappal ezelőtt Sasa aláírású levél érkezett számára Budapestre, nem valószínű tehát, hogy idegen volt; még hozzá artistánővel utaznék, még pedig akkor, amikor kétségtelenül be van bizonyítva, hogy Spektor-nak a bankrablás után egyetlen fillér pénze nem volt.

(Spektor Odesszában.)

Budapesti tudósítónk jelenti: Az odesszai osztrák-magyar konzulátus táviratozott ma a budapesti főkapitánysághoz, hogy Konstanzban, az ottani konzul jelentése szerint néhány nappal ezelőtt egy Spektorhoz teljesen hasonló egyént láttak, akire Spektor személyleírása teljesen ráillik. Az illető kaftánt viselt és a galaci hajóval érkezett Konstanzba, ahonnan Odesszába utazott. Kézrekerítése iránt megtették a szükséges intézkedéseket, de eddig nem sikerült megtalálni.

(Még egy Spektor.)

Fiuméből jelenti egy távirat:

A Kiskunhalasi rendőrség egy Spektor személyleírásához hasonló alakot tartóztatott le ma, akinél nagyobb összegű pénzt találtak. Erről táviratilag értesítették a fiumei rendőrséget, mely erre intézkedett a letartóztatott ember szabadonbocsátása iránt, mert a nyomozás

adatai szerint Spektor kevés pénzzel menekült meg és a rendőrség azt hiszi, hogy magyarországi orosz-zsidók lakta vidéken bujkál.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* A pécskai pap drámája. A Vígyszínház első magyar újdonságából tegnap, vasárnap délelőtt tartották meg az olvasópróbát. Ez az újdonság A „hivatás” című dráma, melynek szerzője Gál István, magyarpécskai római katolikus pap, Gál Gyulának, a Nemzeti Színház művészenek az öccse. E darab előadásának rendkívül érdekesek az előzményei. A pap-drámaíró ugyanis darabjában a papi cölibátus kérdésével foglalkozik és erről tudomást szerzett Gál István felettes egyházi hatósága, amely már azt se nézte jó szemmel, hogy egy pap szindarabját egyáltalában előadja egy világi színpad és különösen olyan színpad, melyen könnyűvérű francia bohózatok kerülnek előadásra. Csernoch János, a csanádi püspök elkérte „A hivatás” kéziratát és elolvasván a darabot, értesítette Gál Istvánt, hogy nem engedje meg, hogy ezt a darabot előadassa. Még pedig azért nem, mert véleménye szerint ennek a darabnak a tendenciája a cölibátus ellen irányul. A szerző, aki kétségtelenül legjobban tudja, hogy mit akart írni, most már azért sem engedelmessékedhetett a püspöki vétónak, mert a nyilvánosság előtt bizonyítania kell igazát. „A hivatás” előadásáról nem mondott le, a darab színrekerül a Vígyszínházban, de hogy ennek az előadásnak következményei lesznek, az több, mint bizonyos. A darab második újdonsága lesz a Vígyszínháznak, „A zsidó ügy” című francia bohózat után, szeptemberben. Holnap kezdődő próbáin a szerző is ott lesz, de a premiéren nem lesz jelen.

* Délamerikai emlékek. Érdekes könyv jelent meg a napokban az Aradi Nyomda Részvénytársaság kiadásában. „Délamerikai emlékek” a címe, szerzője pedig Babarczy Jenő báró, ki éveken át élt földünk tulsó felén, Délamerikában. Ott szerzett benyomásainak egy részét mondja el, epizódokkal színesítve. Nem száraz utleírás-stílusban, hanem egyszerű, igaz közvetlenséggel. Az egésznek magva a szerzőnek a kalandos útja, melyet Argentínából Chilébe lóháton tett meg. A két köztársaság természetes elválasztója az északamerikai Andések folytatása, a hatalmas Cordillera-hegység. A subtropikus növényzetű hegységlábtól fel 5400 méter magasságig, örökös hó és jég birodalmán átküzdve, jutott el útjának végére. Huszonnégy nap alatt átlavagolt 1200 kilométert. Örömmel látjuk e könyvet a magyar könyvpiacra, amely, fájdalom, olyan kevés közvetlen utleírást termel. Megérdemli minden könyvbarát figyelmét. Kíváncsok volna, ha valameny Magyar nyilvános könyvtár és iskolai gyűjtemény megszerezné.

* Az Uránia szenzációs műsora. Nem pusztá frázis, mikor szenzációsnek jelezzük az Uránia műsorát. Két olyan bámulatraméltó mozgófénykép kerül előadásra a különben is fényes műsor keretében, melyek frappirozó hatást gyakorolnak. Az Élve befalazva című kép romantikus tárgyával és borzalmas befejezésével egyike az elképzelhető legnagyobb látványosság. A Modern centaurok a másik szenzáció, mely a lovasművészetükről világhírű olasz tisztek lovasbravurjait mutatja be. Nagyon mulatós az új beszélő mozgófénykép, mely a közismert humoros mesét adja elő Gulyás Mikáról és Káposztás Sáriról. Az Uránia új műsora egyike a legkiválóbbaknak, amit ezen a téren produkálni lehet.

791

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Hatvannyolemilió korona borracaló.

★

(Fővárosi levél.) A kivetett adó olyan csapás, melynek megfizetésére minden polgár el van szánva. Ennek az adónak létéről, nagyságáról mindenki tud, akinek lakását az adóösszeírás iven felvették. De az alábbi összeállításban egy másik adóról szólnunk, arról, amelyet fojton, mindennap, reggeltől estig fizetünk, amelynek nagyságáról talán önmagunknak sincsen sejtelmünk. Nem fölösleges megjegyezni, hogy ezt az adót le sem lehet tagadni, ez alól ki sem lehet bujni, mert morális exekució útján irgalmatlanabban behajtják rajtunk, mint az állami adókat.

Ez az adó a borracaló. Az áldozatok pedig mi vagyunk. Alapul veszünk egy 4000 korona évi jövedelemmel bíró embert, hivatalnokot, kereskedelmi alkalmazottat, ipari művezetst. Ezen jövedelmű ember körülbelül 236.000 élt Budapesten, a statisztikai kimutatás szerint. Ezekből 124.000 nőtlen. Ezekről beszélünk első sorban. Tehát:

Reggelinél 6+4 fillért, hónaponként tehát 3, évenként	36.00 K.
Ebéd utáni feketénél ugyanaz	36.00 „
Vacsora utáni kávé és uzsonna csak 15-ször egy hónapban	36.00 „
Ebéd fizettség alkalmával 6+6+4=16, tehát havonként 4.84, évenként	57.80 „
Vacsora fizettség alkalmával ugyanez	58.80 „
Kétszer egy hónapban a barátaink házában borracaló 4 kor., évenként	48 „
A borbélynál havonként 150, évenként	18.00 „
A villamos vasuton a 16 filléres jegyért 20 fillért fizetünk, egy hónapban 15-ször, ez havonként 0.60, évenként	7.20 „
Omnibuszon 8 filléres jegy fejében 10 fillért adunk, ez egy hónapban 0.20, évenként	2.40 „
Kétszer egy hónapban kocsin is megyünk, a taksán kívül legalább 40 fillér a borracaló, az havonként 0.80, évenként	9.60 „
Kapupénz minimum 3 korona havonként, tehát egy évben	36 „
A szabónk inasának, aki a vasalt ruhát hazahozza, csak 20 fillérjével számítva minden esetet, évenként	9.60 „
A cipész inasának ugyanennyi	9.60 „
Színházban a szialapért duplán fizetünk, ez kitesz havonként 0.80 évenként	9.60 „
Ha a kávéházban naponként csak egy szivart veszünk, az havonként 1.80 K, évenként	21.60 „
A vendéglőben ugyanez	21.60 „
Kapunk egy évben összesen huszonöt-ször táviratot, ajánlott levelet, csomagküldeményt, minden alkalommal 10 fillér a borracaló, ez évenként	2.50 „
Van egy évben kétszer közhivatalban dolgozunk, az ottani hivatal-szolgáknak apró szivességért	3.00 „
Számlákat hozó alkalmazottak kapnak egy évben	6.00 „
Ujévi kiadások minimuma:	
a) házmeester	2.00 „
b) levélhordó	2.00 „
c) újságkihordó	1.00 „
d) viceházmeester	1.00 „

e) pincérek 5.00 K
f) borbélynál 2.00 „
g) hivatalsszolgák 5.00 „
h) a takarítónőnek, cselédeknek 5.00 „
Ez kitesz 451 K 30 fill., mondjuk csak ke-
reken 400 koronát.

Vegyük ehhez a jótékonyági adókat, amivel egy esztendőben a barátunk lányai, felesége megadózhatnak bennünket s azokat a borraivalókat, amelyeket skálába nem lehet foglalni, legalább is 500 koronáról van szó. De csapjunk le még ebből az összegből 40 százalékot, megmarad, mint igazán plausibilis összeg, 300 korona. Ezt 124.000 nőfőn ember fizeti. Együttvéve ez 37.200.000 korona. Harminchétmillió korona! Vegyük ehhez a másik csoportot s számítsuk ezeknél az összegnek csak 50 százalékát. Ez is 18 millió korona.

Ha már most Budapest összes, önállóan bevásárló, költsékes embereit számítjuk — ilyenek körülbelül 450.000-en vannak — s levonjuk a 236.000 embert, akiket már számításba vettünk, marad még mindig 214.000 polgár. Mondjuk, hogy a fentebbi összegnek csupán 20 százalékát osztják szét borraivaló gyanánt, ez is kitesz évenként és fejenként 60 koronát, vagyis összesen 12.840.000 koronát.

Összesen tehát hatvannyolecmillió és negyven-ezer koronát tesz ki a budapesti borraivaló.

Egy családfőnek a normális, évi pénzösszeg szükségletét 2000 koronára számítva, 34.000 ember él meg Budapesten kizárólagosan a borraivalókból. Miután azt is tudjuk, hogy lényegesen többen élnek meg a borraivalókból, mint 34.000-en, — a statisztika szerint közel 56.000 — ez bizonyítja, hogy számításunk nem volt túlzott. Tulajdonképen úgy kellene lennie, hogy az évi jövedelem 50 százaléka félretehető legyen.

A képtelen drágaság azonban azt lehetetlenné teszi s így a megtakarítható pénzt nem vehetjük többre 20 százaléknál. Ez épen 400 korona volna. Ime, a magunk megtakarítható pénze, borraivalók alakjában idegen asbakba vándorol. Ez a mi vagyonsodásunk le nem küzdhető akadály.

Nemzetközi repülőgépverseny.

Bleriot győzött.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 23.

Ma kezdődött meg a franciaországi Reimsben a nemzetközi repülőgépverseny, amely e hónap 29-ig fog tartani. A versenynek, melyre 38 repülőgépet jelentettek be, első napjáról itt következnek távirati tudósításaink:

Reimsből táviratozzák: A Gordon Bennet díjért Bethenyben ma kezdődő léghajóversenyt eső és szél hátráltatta, ugyannyira, hogy csak néhány francia vehetett részt az osztályozó mérkőzésben. Dél felé az eső elállt, a szél azonban hevesebbé vált és számos aeroplant a földhöz csapott, baleset azonban nem történt. Lövébre léghajós mindazonáltal 20 kilométeres utat 24 perc alatt tett meg 20—20 méter magasságban egy Wright-féle aeroplanon. A helyszínére tóduló nézőközönség száma mindig növekszik.

Bethenyből jelentik: A Gordon Bennet léghajóverseny osztályozó mérkőzésében Lövébre és Bleriot győztesek lettek. Latham fölszállása nem sikerült, mert az első távjelzőoszlopig nem jutott el. Lövébre 10 kilométeres utat 8 perc 58¹/₂ másodperc alatt repült át.

Reimsből táviratozzák: A mai léghajómeetingen 60.000 néző jelent meg. Az eredmények a következők: gyorsasági verseny 30 kilométernyi uton. Első Tissandier 28 p. 19¹/₂ mp. 2. De Lambert 29 perc 2 mp. 3. Le-

fèvre 29 perc 2³/₄ mp. és 4. Pham 32 perc 48¹/₂ mp.; gyorsasági körpályaverseny (ut 10 kilométer): 1. Löfévre 8 perc 56 mp.; 2. Tissandier 9 perc 26¹/₂ mp.; 3. Latham 9 perc 47¹/₂ mp.; 4. Paulhan 10 perc 50 mp.; 5. Sommer 11 perc 24¹/₂ mp.; 6. Socksburn 11 perc 48 mp. és 7. Bunau Varilla 13 perc 30¹/₂ mp.; Verseny a Gordon Bennet díjért (ut 20 kilométer): 1. Latham 18 perc 33 mp.; 2. Leblanc 19 perc 26¹/₂ mp.; 3. Paulhan 21 perc 45 mp. és 4. Sommer 23 perc 22 mp.

Pikáns akták az aradi hadbíróság előtt.

A női őrszem. — Örmesterné huszár ruhában. — Megakarta lesni a barátját.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Az aradi katonai hadbíróság zord hivatalos helyiségében a legritkább vendég jelent meg a napokban. Akik látták, azok azt hitték, hogy érkezett újra a csodák, a mesék korszaka. Nem hittek a saját szemöknek, az őt érzéküknek, a soha sem látott látogató érkezése valószínűséggel felfordulást, izgalmas változást és ha ez a katonai disziplinával összeférhető fogalom lenne, azt mernők mondani, hogy — forradalmat keltett, az aradi vár százados falai között. A hadbíróság tagjainak arcán előbb diszkrét mosoly ült ki, majd csendes kacagásra bátorodtak, míg végre jóízű hahotát vertek vissza a hivatalos épületnek két méter vastag falai.

Jóízű, belülről előtörő nevetés a katonai igazságszolgáltatás csarnokában? Ki hallotta ezt, van-e olyan öreg generális a sematizmusban, aki hasonló esetre emlékeznék? Határozottan mondhatjuk, hogy nincs. Gyorsan el is terjedt a híre a várban a szenzációs eseménynek és délből a tisztikaszinó étkező termében csoportosan álltak körül azokat, akik okát tudták adni annak, hogy miért nevettek olyan szívből a rideg és komoly hadbírók?

Pikáns akták érkeztek a hadbíróshoz. Eleintén azt hitték, hogy valaki talán gunyt űz a szigorú testülettel, mely élet és halál ura. Nem is akarták beiktatni a többi kék papirosra írott feljelentés közé. Hivatalos vizsgálat alá vették és kénytelenek voltak megállapítani, hogy ez a reglama összes kíváncsainak megfelelő. Alakja és kiállítási módja kifogástalanul „vorschriftmässig“.

És belefogtak újra az olvasásba. Kezdte a legfiatalabb, de az már az ötödik sornál átadta a rangidősebbnek, mert a nevetés fojtogatta és egy értelmes szó nem jött ki a torkán; ez ismét tovább adta, míg végre egyhangulag így kiáltottak fel:

— So ein Spass! Noch nie dagewesen.

Feljelentés érkezett az egyik inspekción huszár tiszttől, aki hivatalos tisztelettel kérte a bünygyi eljárás megindítását a katonai mündér flagrns megsértése, az őrszolgálat kigunyolása és végül egy, a katonai kötelekbe tartozó egyén nevének meg nem engedhető pozitúrában történt rajtakapása miatt.

„A katonai mündér erősen megsértetett az által — mondja a hivatalos pikáns ügyirat — mert nem katonán, hanem nőszemélyen találtatott; az őrszolgálat ellen azért hágott ki Lupa Demeter közhuszár, mert azt nem ő, hanem az említett asszonyság teljesítette és végül a többször említett hölgy az őrséget felülvizsgáló inspekción tiszttel azzal akarta félre vezetni, hogy ez előtt a szolgálati szabályzatnak pontosan megfelelő jelentést adott

le, azt a hitet akarván keltetni, hogy ő kiképzett közvitész és nem nő.“

Azonban — folytatja a feljelentés — mindennek — bocsánatot kell kérnem, de kimondom — meg van a maga érdekes háttér. A főbűnös az őrállásban talált őrszem, akiről megállapítottam, hogy női személy. Sőt mi több, az egyik lovas sradron őrmesterének a felesége. Ő követte el a katonai egyenruha megsértését az által, hogy azt magára öltötte. Ekesszólásával rábirta Lupa Demeter közhuszárt, hogy ez teljesen levetkőzzék, az egyenruháját, sőt mi több, a teljes fegyverzetét is átadja. Az őrség felülvizsgálata alkalmával a többször említett közhuszár az őrház mögött még a bíróság előtt sem leirható öltözetben találtatott. A leggyakorlottabb szem sem vehette rajta észre, vajjon melyik fegyvernemhez tartozik? De annál inkább meglepetést keltett az asszonyi őrszem, aki nekem előírás szerint tisztelgett, jelentett és csak arca pirolásának árulása következtében lepleztetett le.

— Miért pirolsz el, mikor felebbvalód érkezik? — kérdeztem.

Feleletet nem kaptam az első kérdésre, de mikor szigorúan megismétltem, az őrszem érthetetlenül motyogni kezdett, a hangja gyanút keltett és ez lett a vesztes.

Megismertem benne azonnal egyik huszár-őrmester feleségét.

— Hát maga, hogy került ide és ebben a gunyában? — kérdeztem újra a leleplezett nőt, aki most már könyörögni kezdett és arra kért, hogy ne vegyek a dologról tudomást, mert ő csak asszonyi kíváncsiságának meggondolatlan áldozata.

Érthető, hogy most már roppant kíváncsi is lettem és magamra erőltetett szigorral megparancsoltam az asszonynak, hogy valljon be őszintén mindent.

— Az uram elment éjjeli gyakorlatra — szólt majdnem sirva fakadva a nő — és én elhatároztam, hogy ezt az időt felhasználom egy régi boszútervem végrehajtására. Két barátom ugyanis, két őrmesternek a felesége, azt pletykálta felőlem, hogy szívesen kacérokodom idegenekkel. Az uram fülébe került a hír és pokollá vált az életem. Visszafejttem ezt a barátnői szívesseget, gondoltam és vártam az alkalmat. A szerencse kedvezett. Tudomra jutott, hogy kedves barátom itt a puszkaporos raktárnál szoktak polgári urakkal találkozni. Ezeket meglesem és meglepem — gondoltam magamban. Mikor ma délből a férjem azt mondotta, hogy éjjeli gyakorlatra megy az ezred, hirtelen az az ötletem támadt, hogy kijövök a puszkaporos mellé leskelődni. Meg is tettem és mikor ideértem, jutott eszembe, hogy ennek legjobb módja lesz, ha katonai ruhába öltözöm és mint őrszem feltűnés nélkül elhelyezkedem. Lupa Demeter közhuszár adta kölcsön ruháját és fegyverzetét. Sajnos, az inspekción tiszttel ur megzavarta a tervemet, mert kedves barátom ez ideig nem jelentkeztek.

Igy mondotta el az asszony. Az előkerült huszárt leváltották az őrségről és fogságba helyezték.

... Így szól a nem mindennapi feljelentés.

A hadbíróság állítólag nem tudja: a katonai büntető törvénykönyv melyik paragrafusát alkalmazza az asszonynyal szemben. Az ilyen esetekről nem gondoskodott a szigorú katonai törvénykönyv.

A katonával majd elbánik.

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 23-án az időjárás: enyhe, délen sok helyütt csapadék, zivatarok.

— **Kossuth Ferenc Karlsbadban.** Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter tegnap délután 5 óra 23 perckor Karlsbadba érkezett. A miniszter Benyovszky Sándor gróf és neje, valamint titkára, Pally Sándor kíséretében érkezett. A pályaudvaron Kossuth Ferencet több magyar képviselő fogadta Batthyány Tivadar vezetése alatt. Kossuth ezuttal a Papp-szállodában vett lakást és közvetlenül megérkezése után Aldor dr. kezelőorvost fogadta. Budapesti tudósítónk jelenti: Sztéryi József kereskedelemügyi miniszter Kossuth Ferenc látogatására ma Karlsbadba utazott. Az államtitkár a kereskedelemügyi miniszterium folyó ügyeiről és a politikai helyzetről tesz jelentést.

— **A hadtestparancsnok Aradon.** Holnap kezdődnek meg Aradon és környékén a dandárgyakorlatok, melyeket *bélafeleli Fekete Miklós* vezérőrnagy vezet. A gyakorlatok megfigyelésére Aradra érkezik *Frank Libor* gyalogsági hadtestparancsnok is *Melion Gyula* ezredes, vezérkari főnök kíséretében. Aradon most több ezer katona van összpontosítva: a 33. gyalogezred mind a négy zászlóalja, a 101. gyalogezred egy zászlóalja, a 12. huszárezred hat eskadronja. Az összes csapatok keretébe tartozó tartalékosok bevonultak a mai nap fegyvergyakorlatra. Holnap érkezik Aradra bartavári *Bartuska Miksa* vezérőrnagy, a lugosi honvéddandár parancsnoka is az aradi honvédszászlóalj gyakorlatainak megfigyelésére. A honvédszászlóalj szegedi törzse is Aradra érkezik és a város körül végzi gyakorlatait. A honvédszászlóalj csütörtöki elhagyja a várost és három napi gyalogmenetben megy Lugosra, ahol az ezredtörzshöz csatlakozik.

— **Miniszterek utazása.** Budapesti tudósítónk jelenti: *Wekerle Sándor* miniszterelnök ma délután rövid tartózkodásra dányosi birtokára utazott, ahonnan e hét folyamán klopódiai birtokára utazik. — *Zichy Aladár* gróf, a király személye körüli miniszter, ma reggel Budapestről Bécsbe utazott.

— **Aradiak az orvosi kongresszuson.** Az augusztus 29-ikén Budapesten üléseit megkezdő nemzetközi orvos kongresszuson Aradvárosát *Posgay Lajos* dr. képviseli. A szeptember 4-ikéig ülésező kongresszuson Aradról kivül *Parecz Gyula* dr., *Vass Sándor* dr., *Prohászka László* dr. és *Polónyi Jenő* dr. orvosok vesznek részt.

— **A vesztőhely megváltására.** Az aradi tizenhárom vértanu vesztőhelyének megváltására újabban beérkezett adományok: Eddig befolyt 38675 kor. 64 fill., Nagyida község 5 kor., lugosi keresk. ifjak egylete 6 kor. 20 fill., füzessgyarmati II. tizedbeli polg. olvasóköri 10 kor. 40 fill., Kispirit község 8 kor. 80 fill., szakolcai jár. fősztolgabiró 31 kor. 80 fill., Tiszakálmánfalva község 10 kor., dombovári jár. fősztolgabiró 10 kor., nagysármási jár. fősztolgabiró 7 kor., Sátorlajuhely város 50 kor., Újkécskei előjáróság 42 kor. 30 fill., Szilbács község 5 kor., gyergyótlgyesi fősztolgabiró 19 kor. 52 fill., nádasmenti jár. fősztolgabiró 65 kor. 56 fill., nagybecskereki kaszinó társulat 10 kor., kiskőrösi kir. jbiróság 2 kor. 80 fill., Nyitra város 100 kor., Magyar-Csanád község 40 kor. 64 fill., Összesen: 391000 kor. 56 fill.

— **A szabadkai bűnösök fogsága.** *Szabadkáról* táviratozzák: Ma járt le *Haverda Mariska*, *Jánossi Aladár* és *Vojtha Antal* vizsgálati fogságának határideje. A törvényszék a vizsgálati fogságot egy hónappal meghosszabbította, mibe a foglyok belenyugodtak. Az ügyészség a vádiratot legközelebb elkészíti. A tárgyalás valószínűleg október végén lesz.

— **Ruffy Pál dr. Aradon.** Az állami gyermekmenhelyek országos főfelügyelője, *Ruffy Pál* dr. miniszteri tanácsos ma Aradra érkezett és vizsgálatot tartott az aradi menhelyen, melynek kezelése és vezetése felett a legmelegebb dicséret hangján emlékezett meg *Leitner Ernő* dr. igazgató előtt. *Ruffy* dr. itt várja be *Keller János* dr.-t, a németországi menhelyek országos felügyelőjét, aki magyarországi tanulmányuton van és holnap érkezik meg Nagyváradra. *Keller* dr. a Berlin melletti Charlottenburgban lévő gyermekkórház igazgatója és egyetemi tanára a gyermekgyógyászatnak. Berlinben. A legkiválóbb német gyermekgyógyászt maga *Vilmos császár* hívta meg az intézet élére, amelyet huszonöt éves házasságának évfordulóján alapított.

— **A rikkancsköltő Aradon.** Az „*Aradi Közlöny*” néhány nappal ezelőtt egy különös költői talentumu ifjúról emlékezett meg abból az alkalomból, hogy az Nagyváradra állított be és ott maga árusította a verses kötetét. Megírtuk, hogy *Bakti Gyula*, a rikkancspoéta hátat fordított Budapestnek, ahol minden kávéházi vendég ismerte, mert — esti lapokat kínált megvételre. Nagyváradon sem volt maradása a nyugtalan vérű ifjunak. Ma délután Aradra jött, magával hozva „*Vergődés*” című könyvből egy csomót és a korzón, a kávéházakban ötven fillérért árusította. A poéta, aki a maga verseit adja el! Nem kellett sokat kínálgatni a füzetet, mert az íróját az újságolvasók már régóta ismerik és a legjobb ajánlólevél van a versekhez csatolva: *Ignotus* előszava. Azonban a versek önmagukért is megérdemlik, hogy elolvassa azokat minden irodalombarát. Egy tehetséges, az utcán élő és fejlődő tehetségnek hangulatos, igaz és izmos munkái. A kötet egyik igen szép darabja a következő is:

Anyám.

Anyám, a kezod simitása

Minden bűm elfelejteti.

Anyám, te néked nincsen párod,

Bár szép arcod már ránc fedi.

Mint játszi gyermek hajtom öledbe

Szegény, bús, eltévedt, fejem.

Nekem nincs sehol sem maradásom

Csak ott van megnyugvó helyem.

Ugy nőtem fel, mint a vadvirág,

És van hitem, van álmom, vágyam,

Enyémek a széles nagy utcák,

És bennük fapad volt az ágyam.

Mégis hányan irigylük sorsom,

Vagy balgaságomon nevetnek,

De mit törődöm én ezekkel,

Hisz én csak tégedet szeretlek.

Bakti most Aradon szeretne megtelepedni, mert úgy érzi, hogy itt tanulhatna. Fejlődhetnék és megszerezhetné azt a csiszoltságot, melynek hiányát még érzi. Szívesen vállal az eleven eszű, ügyes fiu bármilyen tisztességes foglalkozást, mert becsületet uton, munkával akar kenyeret szerezni csak azért, hogy tanulmányainak élhessen. Érdeklődőknek szívesen ad bővebbi felvilágosítást az *Aradi Közlöny* szerkesztősége.

— **Leégett város.** Japánban, *Otaha* kereskedelmi várost július 31-én a tüzvész teljesen megsemmisítette. Összesen 15640 ház leégett. A kár 160 millió korona. A tűz július 31-én délután félnégy órakor keletkezett és huszonhat órán át folyton tartott. A veszedelem terjedését előmozdította, hogy a tűz egész ideje alatt igen erős szél dühöngött. A tüzvész 9 kilométer hosszban és egy és fél kilométer szélességben pusztított. A vész kiindulásának pontját nem lehetett megállapítani. A tűznek több száz emberélet esett áldozatul.

— **Panama az aszfalt körül.** Régi igazság az, hogy aszfalt nélkül nincs panama, panama nélkül nincs aszfalt, — írja egy békésgyulai újság. — Ezt különösen azok tudják jól, akik az aszfaltból élnek. *Schreiber Izidor* mezővárosi vállalkozó is abból él. Ő volt az a szerencsés ember, aki Békés község aszfaltozását megkapta, ami csekély 150 ezer koronát jelentett pénztári könyveiben. Annak idején, amikor a község kiírta a pályázatot, számos ajánlat érkezett a munkálatok elvégzésére. Hatalmas vállalatok, gyárak ajánlkoztak, de a kupakadás a legolcsóbb ajánlatot tette magáévá. És ez *Schreiber Izidoré* volt. Megkötötték vele a szerződést, amelynek egy pontja arra kötelezte, hogy a községet 12 centiméter vastag aszfalttal tartozik burkolni. *Schreiber* ur. hozzáfogott a munkához, amit rövidesen el is végzett. Erről aztán értesítette a községet. A község megbízottai erre *Pöpl Gyula*, államépítészeti hivatalnál alkalmazott mérnökkel felülvizsgálták az aszfaltot, amit jónak, nagyon jónak, sőt kitűnőnek találtak. Mi történt erre? A község, a törvényhatóság jóváhagyására, átvette az aszfaltot és *Schreiber Izidor* urnak markába olvasta az aranyakat. *Schreiber* ur. persze, a pénzt hamarosan zsebre vágta, mert szüksége volt a markára. Abba nevetett. A községben nagyon sokan voltak olyanok, akiknek nem tetszett az aszfalt. Sok kifogás, sok panasz volt ellene. A községi tisztviselő: *Telegy Lajos* sem jószemmel nézte a dolgot, hanem érezve a panama szagát azzal, az indoklással, hogy az aszfalt kikötött vastagsága nincs meg, az átvett megfelelőbbézte a belügyminiszternél. És a kegyelmes ur nem sokat teketóriázott, hanem elrendelte az aszfalt vastagságának újból való felülvizsgálását, aminek *Perszina Alfréd* műszaki tanácsos a napokban tett eleget. A vizsgálat szomorú visszaéléseket fedezett fel. A vállalkozó tizenkét centiméter vastagságú aszfalt helyett csak tíz centiméterest használt. A kár körülbelül harmincezer korona, mely összeget most per útján fogja visszaszerzni a község.

Ezt azért közöljük, mert Aradon is nagyon gyakran megtörténik, hogy az aszfalt vastagsága nem felel meg az előírásnak. Éppen tavaly tettünk szövé hasonló esetet a Szabadságtér aszfaltozásánál. Jó lesz kissé gondolkodni a békési eseten.

— **Alkohol ellenes népgyűlés Kisjenőn.** Az aradi alkohol ellenes Good-Templár páholy az Aradmegyében megindított propagandát, amelyet Eleken kezdett volt meg, most vasárnap folytatta Kisjenőn. Az e hó 22-iki népgyűlésen Kisjenő és Erdőhegy községek lakossága nagy számban vett részt. Az aradi páholy részéről többen megjelentek. A népgyűlés, amelyet sokan és figyelemmel hallgattak végig, impozáns tiltakozás volt az alkohol pusztításai ellen. A gyűlés végén megalakították a magyar alkohol ellenes szövetség kisjenői csoportját, amelybe nyomban 50 tag lépett be.

— **Az aradi vasutas szövetség balatoni kirándulása.** Szeptember hó 2, 3, 4-én rendezi kirándulását a Balatonra az aradi vasutas szövetség. A kirándulás iránt már eddig is nagy érdeklődés nyilvánult meg. A program szerint érintve lesz Siófok, Balatonfüred, Tihany, Badacsony, Keszthely és Hévíz. Ezenkívül külön hajón a társaság áthajózza a Balatont. Részvételi díj szövetségi tagoknak személyenként 20 kor., nem tagoknak 25 kor. Vendégek (nem vasutasok is) szívesen látattnak, azok azonban a vasuti költséget sajátjukból viselik. A vasutasoknak jegyeikről a kerület gondoskodik. Ha azonban a déli vasut szabadjegyet a családtagoknak nem ad, a Bpest—siófoki vonalrészén a rezsijegyet a családtagok fizetik. Jelentkezési határidő aug. 26. Jelentkezni a kerület elnökségénél lehet a díj fele lefizetendő.

— Egy életmentésért 30 korona büntetés. A maga nemében páratlanul álló esetről értesítnek bennünket Budapestről. Arról a szinte hihetetlennek tetsző tényről van szó, hogy két életmentő villamos alkalmazottat fejenként 15 korona pénzbüntetésre ítélte az igazgatóság, mert az életmentés miatt — kárt okoztak a társaságnak. A fölöttébb érdekes és nagyon jellemző esetről a következőket írják:

Az elmúlt vasárnap éjjelén történt: A budafoki villamosvasút egyik kocsija Tétény felől jött befelé a fővárosba, amikor Horváth kocsivezető és Pálffy kalauz az országról kiáltásokat hallottak s nemsokára látták is, hogy a sötétben három ember dulakodik egy negyedikkel, akit előbb össze-vissza vertek, majd a földre taperték és késsel többször megszúrták. Horváth és Pálffy lefoglalták a szurkálókát és a telefonon előhívott esendőrségnek adták át őket. A több sebből vérző ismeretlen sebesültet beemelték a villamos kocsiába és elvitték a közbüleső vámhöz, ahol már várták a súlyosan sérült embert az esetről értesített mentők. Amikor a villamos-igazgatóság tudomást vett Horváth és Pálffy emberséges maguktartásáról, egy Krisztián nevű mérnöke utján 15-15 korona pénzbüntetéssel sújtotta a két alkalmazottat, mert a több sebből vérző szörnyesülten kocsiá tették és nem hagyták elpusztulni az országot árkában.

— Leégett gyárak. Győrből táviratozzák: A Kvison-féle piskótagyár ma teljesen leégett. A tűz elpusztította a főépületet és elhamvasztotta a raktárhelyiségeket. A tűzkárt eddig még nem tudták megállapítani. A gyárban hatszáz munkás dolgozott. — Genfből táviratozzák: Ma délután félöt órakor a városi gázgyárban nagy robbanás történt. Több kilométernyi területen az összes házak ablakai bezúzódtak. A robbanás következtében hét ember meghalt, több súlyosan megsebesült. A gázgyár még mindig lángban áll. A városban nagy a félelem, az összes üzleteket bezárták.

— Házasság. Hirsch Antal uri szabó e hó 22-én házasságot kötött Engel Mariska urhölgygyel. 3141

— Agyonlőtte a leányát. Egerből táviratozzák: Imics Béla főerdész ma vadászfegyveréből agyonlőtte szép, felnőtt leányát, azután onnagya ellen fordította a fegyvert és öngyilkos lett. Imics régóta szívbajban szenved s attól félt, hogy leánya is meg fogja kapni ezt a betegséget, azért szánta el magát tragikus tettére.

— Megdobált pap. Békéscsabáról írják: Az erzsébethelyi erkölcsök napról-napra rosszabbodnak. Verekedések, kihágások, bűncselekmények napirenden vannak. A nagyok erkölcsi ugylátszik a kicsinyekre is átragadnak. Erre enged következtetni az a gyalázatos eset, hogy Szikora Mihály ág. ev. segédlelkész, aki Erzsébethelyre a magyar istentisztelet megtartására kocsin kifelé tartott, a Böhm-féle téglagyár előtt egész sereg utcai gyerek kövel és szeméttel megdobált. Hiába, Erzsébethelyen kevés az a három rendőr. Egy pár esendő ezeknek a legsötétebb afrikai állapotoknak már rég véget vetett volna.

— Folyóba zuhant automobil. Danzigból táviratozzák: Egy automobil ma nekiment a folyó hidján egy száguldó kocsinak. Az összeütközés következtében az automobil a folyó körlátyát áttörte és a vízbe zuhant. Az automobil négy utasa közül kettő a vízbe fult, a másik kettőt kimentették.

— Aki ötször házasodott. Érdekes öreg ember halt meg pénteken Kliment Z. János esabai földbirtokos tanyáján. Az öregnek a neve Kovács György volt és évtizedekig szolgált a Kliment családnál, mint juhász. Ezért már kitiűntetésben is részesült a földmívelésügyi minisztérium részéről. Az öreg Kovács 89 évet élt, ez idő alatt ötször házasodott. Legutolsó feleségét 8 évvel ezelőtt, azaz 81 éves korában vette el. Az ötödik asszonyt azonban már nem bírta túlélni. Halódása után az fogta le üvegesedő szemét. Az öreg juhászt, aki becsületben öszült meg, a Kliment család temettette el.

— Aradi fogorvos külföldi tanulmányuton. Wiener Gyula dr. aradi előkelő fogorvos, mint minden évben, úgy az idén is, a nyári szünet idejét komoly tanulmányainak kiegészítésére kívánja felhasználni. Első útja Berlin, ahol e hó utolsó napjaiban az V. nemzetközi fogorvosi nagy kongresszus lesz; innen Brémába megy, ahol alkalma lesz a hírneves Herbszt dr. tanárnál egy kurzust hallgathatni. Ennek befejeztével ismét Londonba megy, ahonnan Wiener Gyula dr. az e szakmában mutatkozott legújabb vívmányokat hozza bába. 3133

— A spiritizmus örülte. Békéscsabáról írják: Csütörtökön délután Békéscsabán a Széchenyi-ligetben szomorú dráma játszódott le. Egy fiatal, életerős ember: Sélley Károly Alajos, a kigyósi Wenckheim-uradalom főkertésze, aki Lischka Lipót esabai városi kertésznél volt látogatóban, megőrült. Az örület tünetei délután 4-5 óra tájban törtek ki a szerencsétlen emberen. Nagy lármával kijelentette, hogy ő az Isten küldötte s mint próféta meg fogja reformálni az egész világot. Majd a legtragább kifejezésekkel inzultált mindenkit, aki a társaságában volt s azokat, akikkel a Széchenyi-ligeti találkozott. Lischka Lipót, amikor látta, hogy vendégén az örület jelei mutatkoznak, befogatott kocsiába és elhatározta, hogy megőrült vendégét hazaszállítja Kigyószra. Amikor azonban a megőrült kertész ezt megtudta, tettelegességre akart vetemedni s csak nagynehezen sikerült lecsillapítani. Ekkor a rendőrök segítségét kérték, azonban arra már nem volt szükség, mert Könyves Kálmán véletlenül szintén megjelent Lischka Lipót kertésznél és kaptatátni tudta a megőrült embert, hogy menjen velük haza Kigyószra. Lischka Lipót befogatta lovát, maga mellé ültette a bakra Séllejt, Könyves pedig hátul foglalt helyet, hogy abban az esetben, ha Sélley Lischkát megtámadná, hátulról tudja ellensúlyozni az örült támadását. Fél kilenc órakor indultak el a veszedelmes utra s a megőrült kertészt szerencsésen hazaszállították. Sélleyn még csütörtökön este a legnagyobb mértékben kitört az örület. Mindenkit le akart gyilkolni, egy éles konyhakést csak a legnagyobb küzdelem után sikerült elvenni tőle, úgy hogy az uradalom intézősége sürgősen intézkedett, hogy a dühöngő örültet a gyulai elmegyógyintézetbe szállítsák, ami pénteken csakugyan meg is történt. Sélley szerelmében többször csalódott s azóta buskmor lett és minden üres idejét azzal töltötte, hogy szellemeket idézett és spiritizista szeszokat tartott. Valószínűen ez volt az oka annak, hogy az örütség erőt vett rajta s oly óriási erővel támadta meg betegsége, hogy az orvosok véleménye szerint betegségéből kigyógyítható soha sem lesz.

— Elvesztett vagyon. Budapestről jelentik: Hegedüs István dr. ügyvéd feljelentést tett a főkapitányságon, hogy tegnap reggel a keleti pályaudvaron, miközben jegyet váltott, a pénztár előtti asztalkán felejtett egy csomagot, amelyben 100.000 koronát érő Magyar Színház részvény, 200 koronát érő szolnoki Hungaria-gőzmalom részvény és 3 darab 600 koronát érő pusztatényő-kisszentmártoni helyiérdekű vasúti részvény volt. Mire

visszatért az ott felejtett vagyonért, már eltűnt. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— A beiratások a Kessler Izabellaféle fiu- és leány magán elemi iskolában szeptember 1-én kezdődnek. Felvilágosítással délutánonként Kazinczy-utca 10., az iskola épületében készséggel szolgál a tulajdonos. 3108.

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

A kiváló bőr- és izületgyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvény, ízületi megbetegedések és húrtünetek bántalmaknál kitűnő hatás. Természetes vasmentes savanyúvíz. Kapható ártárvizkezelőekben vagy a Salva-Lipót. Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Ródelstrasse 2.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az esküdszéki tárgyalások szeptember 6-án fognak kezdődni. A szeptemberi ciklusra összesen három bűnügy tárgyalása van kitűzve. Négy bűnügyben a terheltek elmebeli állapotának megfigyeltetését rendelte el a bíróság.

SZERKESZTOI ÜZENETEK.

Ádám Éva. Szívesen fogadjuk. De talán helyes volna, ha kis szünetet tartana.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

A mezőhegyesi gőzekeverseny.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

A mezőhegyesi nemzetközi gőzekeversenynek, melyről az Aradi Közlöny-ben már megemlékeztünk, tegnap fejezték be nyilvános bemutatását. A több mint háromezer főnyi gazda-közönség eltávozott Mezőhegyesről, de a gépverseny a bírálók ellenőrzése alatt tovább is tart. A verseny eredményének kihirdetése a pontírozások és a komplikált kiszámítások összegezése miatt csak később fog megtörténni. A verseny iránt annak kezdete óta állandó volt az érdeklődés. Testületileg, elnökeik és titkárai vezetése alatt szemlélték meg a munkát a nógrádmegyei, az aradi, pozsonyi, heves-, bácsodrog-, békés-, pestilissoltkiskun-, a biharmegyei, az erdélyi szász, a csanád- és csongrádmegyei, a mezőúri gazdasági egyesületek. A szakértők, valamint a rendezés vezetője, Jeszenszky Pál O. M. G. E. ügyvezető titkár és Kovács János s.-titkár állandóan a gépek mellett tartózkodtak s megadták a kérdezősködőknek a kívánt felvilágosításokat a gépek felől. Egyáltalán meglátszott a közönségen, amelyben voltak nagy-, közép- és kisbirtokosok, hogy nagy érdeklődéssel viseltetik a gőzek iránt s nem egy csoportban tárgyalták élénken a gőzeke-szövetkezetek alapítási gondolatát. A bemutató rövid megszakítással a kora reggeli óráktól egészen napszálltaig tartott. A budapesti vendégek elutaztak Rubinek Gyula, az O. M. G. E. igazgatója fejezte ki a gazdaközönség köszönetét Jankovich uradalmi igazgatónak a verseny érdekében kifejtett buzgalmaért.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, augusztus 23.

Készáru: Kínálat kielégítő, vételkészség mérsékelt. 30 ezer mm. 5-10 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

Déli 2 órai
szárlat szárlat

Tengeri 1910. májusra 7.05-7.06 7.10-7.11
Buza 1909. októ. erre 13.65-13.66 13.64-13.65
Buza 1910. áprilisra 13.80-13.81 13.74-13.75

Pénzt

jelzálog, amortisatio és váltó
fedezetre földbirtokra és vá-
rosi bérházakra legelőnyö-
* * * sebben közvetít * *

Szücs F. Vilmos

Aradon, Karolina-uta 8.
sz. saját ház a fiók posta
* * * mellett. * *

Ross 1909. októberre 9.70—9.71 9.70—9.71
Zab 1909. októberre 7.40—7.41 7.37—7.39

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény 653.50

— A gabonaárak hanyatlása. A sok idegen buza, — ugylátszik — idővel mégis csak nyomást gyakorol az árakra, amennyiben az irányzat már a múlt hét végén lanyhuló volt, míg az árfolyamok gyengülése mintegy folytatód-
lagos.

IDEGENEK ARADON.

— Augusztus 23. —

Fehér Kereszt szálloda. Rutkai Matusovics Jenő h. h. főhadnagy Debrecen. — Meskó Kálmán h. h. főhadnagy Szabadka. — Zakariás Andor dr. orsz. fegyintézetű főorvos Szamosujvár. — Groszman Ármán kereskedő Facset. — Spitzer Mór gazdasz Heros. — Zakariás Jenő okl. gazd. Boroshebes. — Spitzer Vilmos gazdasz Heros. Szedreczki Lajosné magánzó Budapest. — Kubinyi Jenőné magánzó Budapest. — Steinhet Sándor utazó Bécs. — Winkle Antal utazó Bécs. — Fejér József nagybirtokos Budapest. — Kern Ágoston plébános Nagyterenne. — Tóth István földbirtokos Fehértemplom. — Juhász Bálint föld-
qirtokos Pankota. — Sipos Lipót utazó Budapest. — Fenyő István utazó Budapest. — Walenta Alfréd gazd. felügyelő Szerencs. — Poetz Ignác gazd. gyakornok Besztercebánya. — Hürtler József rk. lelkész Besztercebánya. — Vámos Jenő utazó Budapest. — Dobránszky Dezső gazdatiszt Kispakác-pusztá. — Fisch Ferenc kereskedő Bécs.

Központi szálloda. Spillenberg Samu főszol-
gábiró Girall (Barsm). — Barabás Sándor utazó Budapest. — Macderek Béla gazdálkodó Üllő. — Lilienberg Sándor bérlo Budapest. — Pálffy Sándor földbirtokos Dunakiliti. — Tomka Oszkár föld-
birtokos Zólyom. — Ransch Ferenc birtokos Sze-
ged. — Schwart Aladár állatorvos Medgyeseg-
háza. — Mannheim Zsigmond dr. orvos Kolozsvár. — Kuhu Ernő dr. ügyvédjelölt Kolozsvár. — Hudetz Iván gyáros Zágráb. — Vágó János ügy-
védjelölt Arad. — Kartory Mihály földbirtokos Hódmezővásárhely. — Schäffer István pénztárnok Vinga.

Vass szálloda. Ifj. Krotz Mihály utazó Vég-
vár. — Joh Ferenc utazó Bécs. — Besch Sándor utazó Bécs. — Balogh József cipész Temesvár.

Pannonia szálloda. Stagi Jakab bórkereskedő Dobra. — Brett Mór bortermelő Balázsfalva. — Kollin Ignác kereskedő Ternova. — Kovács Zoltán magánzó Nyiregyháza. — Kratánszky Péter tanító Világos. — Sebestyén József dr. ügyvéd Borosjenő. — Nemes Sándor hivatalnok Ujszent-
anna.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Szenzációs új műsor.

Műsor 1909. augusztus 24-én, kedden:

1. Elő sajt. Humoros. — 2. Kötelességérzet. Előadás. — 3. Meghalt a Viki. Bohózat. — 4. A genfi tó. Természet után. — 5. Különös szerencse. Kacagató. — 6. Vissza-
térés a fegyházból. Dráma. — 7. Elve befalazva. Szenzá-
ciós dráma felvétel. — 8. Modern centaurok. Sportkép.
8. Borzalmas gyilkosság.
Beszélő mozgókép.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

NYILTTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Istenben boldogult drága halottunk

özv. Szojka Jánosné

elhunyta és temetése alkalmából a rész-
vét oly nagyfoku megnyilatkozásával ta-
lálkoztunk, hogy nem mulaszthatjuk ez-
uton igaz hálánkat kifejezni mély gyá-
szunkban ért eme megnyilatkozásért.

Arad, 1909. augusztus 23. 3140

A gyászoló család.

Alulírottak mély fájdalommal tudat-
juk, hogy a szeretett édes apa, illetve
ipa, nagypapa, testvér és sógor:

Idb. Varjassi Suhayda György

folyó évi augusztus hó 18-án este három-
negyed 8 órakor, hosszas szenvedés és a
halotti szentségek ájtatos felvétele után,
életének 63-ik évében Nagyváradon az
Urban elhunyt.

Tetemei 20-án reggel 8 órakor fog-
nak a Szent-János-utca 74. szám alatti
gyászháznál beszenteltetni és innen Cser-
mőre (Aradmegye) szállíttatni és ott a ró-
mai katolikus templomból a boldog feltá-
madás reményében 21-én délelőtt 8 óra-
kor, a család sírkertjében örök nyuga-
lomra helyeztetni.

Nagyváradon, 1909. augusztus hó 19.
Örök világosság fényeskedjék neki! Nyugodjék bé-
kében!

Suhayda Antal és neje szül. Varga Zsuzsika és
gyermekük, Suhayda János és neje szül. várpalot-
ai Hajas Olga, Suhayda Lajos és neje szül. Kreit-
ler Erzsike és kisleányuk, Suhayda Kálmán és neje
szül. csikbátfalvi Madár Irma, Ifj. dr. Suhayda
György, Suhajda Valéria, gyermekük, menyei és
unokái. Özv. csikbátfalvi Keresztes Béláné szül.
Suhayda Sarolta, idb. Suhajda Antal, idb. Suhajda
Béla, özv. Gherba Györgyné szül. Suhajda Terezia,
alsócsernátoni Kozma Samuné szül. Suhajda Ida,
testvérei. Jandó Ete ka férjezett idb. Suhajda An-
taloné, Lővinger Amália férjezett idb. Suhajda Bé-
láné, alsócsernátoni Kozma Samu, sógora. 3119

Izr. Fiu-Internátus

Aradon

megnyílik szeptember 1-én,

mely az orth. hitközség felügyelete alatt áll.

Felvesz: belakó, bejáró magántanuló-
kat mérsékelt díjazás mellett.

Felvilágosítást nyújt Steiner okl.
tanító, Kápolna-utca 28. 2904

Értesitem az előkelő hölgyeket,

hogy varró- és szabászati mintarajziskolámat
egy női divatteremmel bővítettem ki, hol a
francia, és német fővárosokban szerzett tapaszt-
alataim alapján a mai kor igényeinek minden
tekintetben megfelelő öltözékeket készítek. Cé-
lom a francia ízlést, és módszert kultiválni,
kivánatra azonban az angol öltözékek készit-
sét is elfogadom. Varró és szabászati minta-
rajziskolámba a beiratások szeptember 1-ején
kezdődnek. Itt a növendékek saját vagy hozzá-
tartozóik részére készíthetnek a leg'ökéletesebb
kiviteli öltözékeket, mindennemű felöltőt stb.
Bővebb felvilágosítással, és prospektussal szí-
vesen szolgál. 2958

Német Jánosné,

az iskola tulajdonosa.

Deák Ferenc-utca 30. II. em.

Naponta többször frissen pörkölt kávé

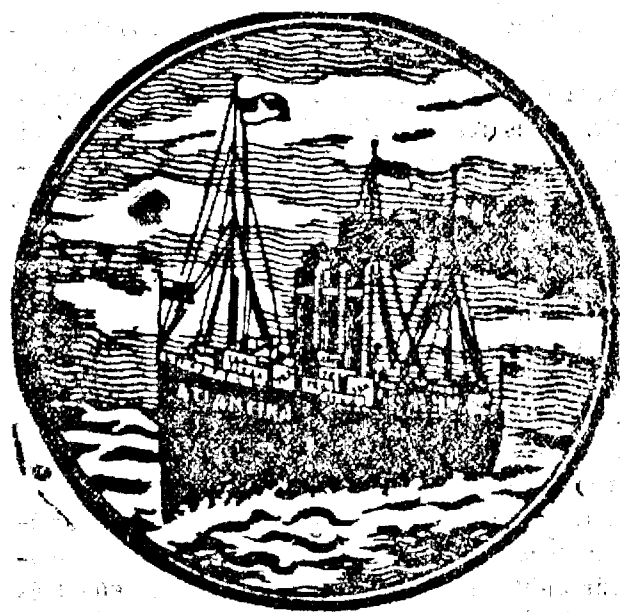
fűszer és illatszer KÁROS
SZAGÁTÓL mentesen

Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatalnál
kapható. 421

Villanyüzemű kávépörkölőnk mű-
ködésben látható a kirakatban.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-paleta.
Városi és megyei telefon 809.

Rendkívül olcsó árakban!! Szövetmaradékok elárusítása.
Teljes öltönyök úgy fiuk részére is a posztó gyári raktárban Arad, Szabadságtér 17.
Telefon 475. sz.
Leichner és Fleischer, Arad és Pécs.

Iskola könyvek

minden helybeli és vidéki tan-
intézet részére

használtan is

az előirt legújabb kiadásokban
(félárban)

kaphatók

KERPEL IZSÓ

könyv- és papirkereskedésében
Használt tankönyvekre való előjegyzéseket
már most elfogadok,

Aradon, Andrassy-tér 20.

(Fischer Eliz palota.)

Telefon 385. szám.

Minden tankönyv
használatosságá-
ért felelek.

Az összes tanszerek,
u. m. fuzetek, rajz-
tömbök, vonalzó, kör-
zők, festékek, stb. el-
sőrendű minőségben,
hazai készítmények-
ben és nagy választék-
ban vannak raktáron.

Az izr. ünnepekre való
makzók és imakönyvek
nagy választéka.

Uj és használt
tankönyvek

legnagyobb készlete.

Nemesfaju
görög és sárga
dinnye

kapható: 2963

Hámory Gazdaságnál

Arad, Drák Ferenc-utca 3.

PFAFF
varrógépek

háztartási és ipari célokra.

* Teljesen
zajtalan
járás.
Kedvező
fizetési
feltéte-
lek. *

Minden
egyed-
es varrógép-
ért a leg-
messzebb
menő jót-
állás.
Számítalan
elismerés
helybeli
iparosok-
tól a gép
jóságára.

Egyedüli képviselő

Hammer Vilmos

műszerész

2993

Arad, Szabadság-tér 7. sz.

Telefon szám 98.

Ne vásároljon!
addig **KALAPOT** míg meg
nem tekint **MÜNZ J.**
ezeg modern kirakatait.

9561—1909. sz.

Hirdetmény.

A gyalogutak gondozásáról al-
kotott 12757—403/1884. számú
szabályrendelet 6. § a értelmében
felhívom a ház- és telek tulajdo-
nosokat, folyó hó 15-től szeptem-
ber 15-ig házuk, illetve telkük
előtt az aszfalt burkolattal elá-
tott gyalogutat mindennap déltől
1 és 2 óra között, a másféle bur-
kolattal ellátott gyalogutat este
7- és 8 óra között meglocsolni, mert
ennek elmulasztása esetén
az említett szabályrendelet alap-
ján szigorúan büntetni fognak.
Arad, 1909. évi május hó 6-án.

Sarlot,
főkapitány.

Ujítás.

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy
80.000 kötetes kölcsönkönyvtáram
kiegészítésül

ujdonsági osztályt

létesítettem, melyet olyképen vezetek, hogy
**ezen túl minden ujdonsá-
got 15—25 példányban** bocsá-
tok az olvasó közönség rendelkezésére.
**Célom, hogy ezáltal a leg-
messzebb menő igényeknek
is eleget tehessek.**

Ez új osztály létesítésével lehetővé tettem
azt, hogy azok olvasási igényei is teljes mér-
tékben fognak kielégítést nyerni, kik csupán uj-
donságok olvasására szorítkoznak.

Az egy-két hónap múlva forgalomból kikerülő
ujdonságokat, amelyeket ugyis bekötetlen ál-
lapotban adok Olvasásra, megvételre melyen
leszállított árban bocsátom a m. t. közön-
ség rendelkezésére.

Ugyanezen ujítást

zenemű-kölcsönző intézetemre
is kiterjesztettem.

Egyben van szerencsém üzletem

papir- és írószer

részét a n. é. közönség szíves figyelmébe
ajánlani. Azáltal, hogy a legelőkelőbb gyá-
rakkal létesítettem közvetlen összekötte-
tést, — papirkereskedésem **irodák és
hivatalok részére legelőnyö-
sebb beszerzési forrást képez.**

Levél- és írópapírok, írósze-
rek, írógépkellékek, üzleti köny-
vek, u. m. i. strazzák, másoló-
könyvek és irodai felszerelé-
sek gyári raktára. Különleges-
ségek irodai cikkekben.

Névjegyek és levélpapírok a
legmodernebb és legtisztább
kivitelben kaphatók. Képes le-
velező lapok nagyban és kicsiny-
ben. Minden könyv és zenemű-
ujdonság raktáron. Nagy választé-
ku antiquarium. Divatlapok
és folyóiratok előfizetése.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedő

ARADON, Andrassy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz-palota.)

Telefon szám 385.

APRO HIRDETÉSEK.

A Kinek

ismeretség híján

háztársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
mühelyt,
lakást, stb.
vagy

Aki

mindeneket vétel vagy bérbevétel cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban értezt, ha az

ARADI KÖZLÖNY

kis hirdetési

rovatát használja.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók
és gyűrűk, aranyláncok, minden-
féle ékszereket ezüstnemeiket ki-
váltak és vesznek. Farkas Streicher
Arad, Tököly-tér 1. 1771

Francia hölgy

oktat kezdő és haladókat a francia
nyelvben. Cím Kerpel Izsó Arad,
Andrássy-tér 3139

Szőlőcsomagoló papír,

kosár függjegyek jutányos áron
kaphatók Pichler Sándor papirke-
reskedésében Arad, Szabadság-tér
1. sz. Telefon 308. Vidéki meg-
rendelések azonnal eszközöltetnek.
2922

Segédjegyző

állást keres. Ajánlatok „Segéd-
jegyző” címen a kiadóba kéretnek.
3131

Háztulajdonosok figyelmébe!

67 ezer elsőrendű prima zsendely
ezrenként is, 19 koronájával azon-
nal adó Thököly-tér 5/a., Ház-
mesternél. 3091

Ujdonságok kölcsönzésre:

Tovota: Fräulein Grisebach, La
Tour Versy: Tagebuch einer Ver-
dorbenen, Auernheimer: Die ängst-
liche Dodo, Anzengruber: Letzte
Dorfgänge, Zobeltitz: Senior und
Junior, Glyn: Jenseits der Wir-
bel, Ganghofer: Die Jäger, Wild-
brandt: Die glückliche Frau, Wilde
Oscar: An ideal husband, Mar-
guerite Paul: La tourmente köl-
csönzésre kaphatók Kerpel Izsó
kölcsonkönyvtárában Aradon. 282

Gépirónő

jó írással állást keres. Cím a ki-
adóhivatalban. 3107

Megvételre keresek

egy jóforgalmu helyen levő házat,
amelyben szatócsüzlet van italmé-
rés és trafik engedéllyel. Aján-
latok „Megvételre” címen a ki-
adóba kéretnek.

Ügynökök

hirdetések szerzésére fel-
vételnek. Jelentkezések e-
lap kiadóhivatalában.

Eladó

Lippán az Óvári utca 259/c. szá-
mu és Lippán Alsó Marospart 80/b.
számu ház elköltözés miatt szabad
kézből eladó. Bővebbet Lippán,
Alsó marospart 80/b. szám alatt,
d. e. 9 óráig. 3032

Kintő eladó

Egy alig használt új egy üléses
női hajtó kocsit egy lóra jutányo-
san eladó. Megtekinthető: Reis és
Társ Szabadság-tér 5-6 3081

Jó karban levő

használt zongorát megvételre ke-
resek. Cím a kiadóhivatalban. 3135

Uri háznál

polgári leányiskolai tanulók teljes
ellátásra felvételnek. Esetleg fiu
gyermek. Kis Ernő-utca 1. sz.
3132

Uricsaládnál

két jó családból való tanuló te-
jes ellátásra elfogadtatik város
központjában. Cím a kiadóhivatal-
ban. 3109

Házmester pár

felvétetik Marek Samu urnál Vas-
kapu. 3138

Modern kölcsöntárakba

érkezett ujdonságok: Móricz Zs.
Hét krajcár, Felicitas Rose: Heide-
schulmeister, Zobeltitz: Die Körbe
des Herrn von Wildenberg, Ingusz
I. Fia Arad, Andrássy-tér 16. 178

Képkiarusítás

Raktáromban felhalmozott több
ezer művészi képet heliogravurált,
fény, olaj és színnyomatot vala-
mint a most alkalmi vétel folytán
birtokomba jutott művészi réz-
metszeteket mélyen leszálli-
tott áron kiárusítom. Bloch
H. papirkereskedése Arad, And-
rássy-tér Salac-u. sarok. 1216

Varó és tanulóleányok

fizetéssel felvétetnek Winternitz
Jenőnél Szabadság-tér 3 szám
alatt. 3086

Átvehető

azonnal, teljesen berendezett ven-
dégli előnyös feltételek mellett.
Tudakozódás Aradon Luther Már-
ton-utca 1 sz. a. 3117

Egy magános ur háza

kerttel, piac közelében novemer-
étől kiadó. Bővebbet a kiadóban.
3116

Egy jókarban levő

Piano eladó. Cím: Könyök-utca
4., I. em. 3113

Alkalmazás.

A rosányi körjegyzőségben
(Hunyadmegye) egy a jegyzői
teendőkből jártas nőtlen ok-
leveles

segédjegyző

azonnal felvétetik.

Javadalmazása évi 1000 ko-
rona készpénz. Az állás rend-
szerezése van s beválás ese-
tén október havában megvá-
lasztatik. 3120

Muntyán János,

körjegyző.

Gyönyörű

csemege szőlő

kapható

5 klg. kosarakba

3 koronáért

József főherceg-ut 12.

II. emelet. 3134

Használt

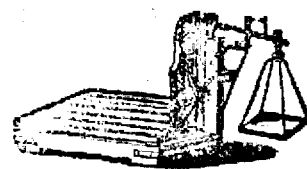
ólom

megvételre kerestetik

Gartner Márk

épület és műlakatos, mérlegkészítő és ja-
vító műhelye

Arad, Szabadság-tér 11

Vanszeren-
csém érte-
síteni úgy
a helybeli,
mint a vi-
déki keres-kedőket, hogy mindennemű
mérlegeket,
ugyszintén

= súlyokat =

pontosan és jutányos árak mellett
készíték és javítók.Szíves pártfogást kér, kiűnő
tisztelettel

Gartner Márk,

8992 épület és műlakatos, mérlegkészítő.

Új arany és ékszer műhely!

Van szerencsém úgy a városi,
mint a vidéki ur közön ség b. fi-
gyelmét felhívni a Szabadság-tér
14. sz. a. megnyiltúj arany, ezüst és
ékszer műhelyemre,hol mindennemű ékszerárak, drá-
gakő-foglalatok és javítások leg-
gyorsabban s modern kivitelben
jutányos árak mellett készítek.

Szíves pártfogást kér

Waldmann I.

Szabadság-tér 14. sz. (Fiume-kávé-
ház mellett.) 2869

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu

tanulónak

8korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

A világosi takarékpénztár tulajdonát tevő
Silingia község központján, egy terjedelmes
belsőség 2 lakással, melléképületekkel és
1/4 külállományi föld, legelő és erdő illető-
séggel együtt szabad kézből eladó, a vétel-
árhoz 50% szükségeltetik. 3136

Világosi takarékpénztár részvénytársaság.